

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗУІ

Протокол № 2 від „28” лютого 2024 р.

Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**Роль сталого розвитку та екологічної свідомості у функціонуванні
закладів ресторанного господарства м. Егер**

СЕЛЛЕЙ НОЕМІ ФЕДОРІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Туризм

Спеціальність: 242 Туризм

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 8 / 2024

Науковий керівник:

БЕРГХАУЕР ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*(кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та туризму)*

Завідувач кафедри географії та туризму:

ШАШ ЕНИКИ ЛЮДВИКІВНА

(доцент кафедри географії та туризму, PhD)

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

Берегове, 2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗУІ

Протокол № 2 від „28”лютого 2024 р.

Ф-КДМ-3

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра географії та туризму

**Кваліфікаційна робота
РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ
У ФУНКЦІОНУВАННІ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО
ГОСПОДАРСТВА М. ЕГЕР**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

СЕЛЛЕЙ НОЕМІ ФЕДОРІВНА

освітня програма: Туризм

спеціальність: 242 Туризм

Науковий керівник: **БЕРГХАУЕР ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ**

(кандидат географічних наук,

доцент кафедри географії та туризму)

Рецензент: **ШАШ ЕНИКИ ЛЮДВИКІВНА**

(доцент кафедри географії та туризму, PhD)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗУІ

Протокол № 2 від „28”лютого 2024 р.

Ф-КДМ-3

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Földrajz és Turizmus Tanszék

**A FENNTARTHATÓSÁG ÉS KÖRNYEZETTUDATOSSÁG
SZEREPE AZ EGRI VENDÉGLÁTÓIPARI EGYSÉGEK
MŰKÖDÉSÉBEN**

Szakdolgozat

Készítette: SZELLEY NOÉMI

IV. évfolyamos turizmus

szakos hallgató

Témavezető: BERGHAUER SÁNDOR

*(a földrajztudományok kandidátusa,
a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)*

Recenzens: SASS ENIKŐ

(A földrajz és turizmus tanszék docense, phd)

TARTALOM

BEVEZETÉS	8
1. KÖRNYEZETTUDATOSSÁG	9
1.1 Fogalma	9
1.2 A környezettudatosság fontossága az életünkben	10
1.3 Környezettudatosság az EU-ban.....	11
1.3.1 Környezettudatosság a vendéglátóiparban – európai példák.....	12
1.3.2 A magyarok hozzáállása a környezethez	14
1.3.3 Környezeti problémák Magyarországon.....	15
2. A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG A VENDÉGLÁTÁSBAN.....	19
2.1 A fenntarthatóság jelentősége a turizmusban/vendéglátásban.....	19
2.2 A vendéglátás fő- és mellékfolyamatainak környezetszennyező tevékenységei és javaslatok annak a csökkentésére.....	20
2.2.1 Környezettudatos beszerzés	21
2.2.2 Környezettudatos raktározás	22
2.2.3 Takarítás, mosogatási folyamat	22
2.2.4 Hulladékkezelési mellékfolyamat és annak környezetszennyezése, valamint a megelőzési tevékenységek.....	23
3. A FENNTARTHATÓSÁG ÉS KÖRNYEZETTUDATOSSÁG SZEREPE AZ EGRI VENDÉGLÁTÓIPARI EGYSÉGEK MŰKÖDÉSÉBEN	24
3.1 Alapadatok Eger városáról	24
3.1.1 Nevének eredete és jelenkori használata.....	24
3.1.2 Története.....	25
3.1.3 Eger népessége és demográfiai tendenciái	29
3.1.4 Infrastruktúra.....	30
3.1.5 Látnivalók.....	31
3.1.5.1 Az egri vár	33
3.1.5.2 Az egri bazilika	35
3.1.5.3 Az egri líceum.....	35
3.1.5.4 Szépasszonyvölgy	36
4. A KUTATÁS EREDMÉNYEI	38
4.1 Az egri lakosok számára szánt kérdőív.....	38

4.2 A vendéglátóhelyek számára szánt kérdőív.	45
ÖSSZEFOGLALÁS.....	55
FELHASZNÁLT IRODALOM	56
ÁBRAJEGYZÉK.....	58
MELLÉKLETEK	59
PE3IOME.....	66

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1. ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ.....	9
1.1 Поняття	9
1.2 Важливість екологічної свідомості в нашому житті	10
1.3 Екологічна свідомість в ЄС	11
1.3.1 Екологічна свідомість у сфері громадського харчування – приклади з Європи	12
1.3.2 Ставлення угорців до навколишнього середовища	14
1.3.3 Екологічні проблеми в Угорщині.....	15
2. ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ	19
2.1 Значення сталого розвитку в туризмі/громадському харчуванні.	19
2.2 Основні та допоміжні процеси у сфері громадського харчування, які забруднюють навколишнє середовище, і пропозиції щодо їх зменшення....	20
2.2.1 Екологічно свідомі закупівлі.....	21
2.2.2 Екологічно свідоме зберігання.....	22
2.2.3 Прибирання, процес миття посуду.....	22
2.2.4 Допоміжні процеси управління відходами, їхнє забруднення довкілля та профілактичні дії	23
3. РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ МІСТА ЕГЕР ...	24
3.1 Основна інформація про місто Егер	24
3.1.1 Походження назви та сучасне використання	24
3.1.2 Історія	25
3.1.3 Населення та демографічні тенденції в Егері	29
3.1.4 Інфраструктура	30
3.1.5 Пам'ятки.....	31
3.1.5.1 Егерський замок	33
3.1.5.2 Егерська базиліка	35
3.1.5.3 Егерський ліцей.....	35
3.1.5.4 Долина Красуні	36
4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	38
4.1 Анкета для жителів міста Егер.....	38
4.2 Анкета для закладів громадського харчування.....	45

ВИСНОВКИ.....	55
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	56
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ.....	58
ДОДАТКИ	59
РЕЗЮМЕ.....	66

BEVEZETÉS

A 21. század második évtizedére a környezeti olyan mértékben fenyegetik életünket, hogy a fenntarthatóság és környezettudatosság kérdése minden szektor számára kiemelt prioritássá vált. A vendéglátóipar különösen érzékeny erre a kihívásra, hiszen intenzív energia-, víz- és nyersanyag-felhasználása, valamint a mindennapi működés során keletkező hulladék volumene jelentős környezeti terhelést jelent.

A szakdolgozatom „A vendéglátóipari egységek működésének vizsgálata a környezettudatosság jegyében Eger településen” címmel azt a célt tűzi ki, hogy feltárja, milyen elméleti és gyakorlati lehetőségek állnak a magyarországi vendéglátóhelyek rendelkezésére a környezeti terhelés csökkentése érdekében, valamint, hogy ezek közül melyeket alkalmazzák a gyakorlatban.

A dolgozat első fejezete a környezettudatosság általános fogalmát és típusait mutatja be. Részletesen elemzésem, miért válik a környezettudatosság életünk egyik legfontosabb elemévé, és milyen társadalmi, gazdasági, és ökológiai hatásai vannak. Ezt követően kitérünk az Európai Unió zöldpolitikájára és irányelveire, különös tekintettel arra, hogyan jelenik meg ezek mentén a fenntarthatóság a vendéglátóiparban sikeres európai példákon keresztül, majd elemeztem a magyar lakosság környezeti problémák aktuális helyzetét.

A második fejezet a vendéglátóipar sajátos folyamatait tárgyalja. Először a turizmus és a vendéglátás fenntarthatóságának jelentőségét állítottam középpontba, beszerzés, raktározás, takarítás-mosogatás és gyakorlati javaslatokat fogalmaztam meg a környezeti terhelés csökkentésére. A harmadik fejezet Eger városának bemutatásával vezeti be a helyi kutatás keretét: részletesen ismertetjük a város történetét, demográfiáját, infrastrukturális adottságait és turisztikai vonzerójét. A negyedik fejezet a saját kutatás eredményeit mutatom be. Először az egri lakosoknak szánt kérdőív adatai láthatóak, majd a vendéglátóhelyek vezetőit megkérdező kérdőív eredményeit elemeztem. Az elemzés során feltártam a vendégek elvárásait a zöld megoldások iránt, a bevezetés akadályait, valamint a támogatások iránti igényeket és prioritásokat.

A dolgozat záró részében a szakirodalmi áttekintés és a kérdőíves kutatás eredményei alapján következtetéseket vonok le. Összefoglaljuk, milyen mértékben van jelen a környezeti fenntarthatóság az egri vendéglátóiparban, mely területeken tapasztalhatóak már fejlődések, és mely pontokon szükséges még változtatás.

1. KÖRNYEZETTUDATOSSÁG

1.1 . Fogalma

„A környezettudatosság a társadalom és tagjai számára legmegfelelőbb, hosszú távú környezeti értékeket céltudatosan ötvöző, tudományosan megalapozott gondolkodás és azon alapuló magatartásforma, melynek gyakorlati célja az ember – környezet viszony harmóniájának megteremtése.” (Kovács A. D., 2007).

Környezettudatosság a környezet védelme és fenntartható használata felé való elkötelezettségét jelenti. Ez a fogalom az emberi tevékenységek során a környezetvédelemre és a fenntarthatóságra való tudatos odafigyelést foglalja magában.

A környezettudatos emberek felismerik, hogy tevékenységeik hatással vannak a környezetre, és céljuk az, hogy minimalizálják ezeket a negatív hatásokat. Az ilyen emberek átgondolt döntéseket hoznak a mindennapi életben, beleértve az energiafogyasztást, a vízhasználatot, a hulladékkezelést, a közlekedést és az élelmiszerfogyasztást.

A környezettudatos viselkedés magában foglalja a megújuló energiaforrások felhasználását, a hulladék csökkentését és a megfelelő újrahasznosítás, a természetes erőforrások takarékos felhasználását, az ökológiai lábnyom csökkentését, valamint a fenntartható közlekedési módok előnyben részesítését, mint például a tömegközlekedés vagy a kerékpározás.

A környezettudatosság nemcsak az egyének szintjén fontos, hanem az intézmények, vállalatok és kormányok számára is. Az ilyen szervezeteknek felelősségük van a környezeti hatások minimalizálásában, és a fenntarthatóságot elősegítő intézkedéseket kell hozniuk. Például környezetbarát technológiák alkalmazása, fenntartható üzleti gyakorlatok bevezetése és zöld kezdeményezések támogatása révén.

A környezettudatosság szorosan összefügg a fenntartható fejlődés fogalmával, amely azt jelenti, hogy a jelen generációk igényeit kielégítve nem veszélyezteti a jövő generációk képességét a saját igényeik kielégítésére. A környezettudatos életmód fenntartható jövőt teremthet, ahol az emberi tevékenység összhangban van a természeti rendszerekkel. (<https://peterszebenyi.com/miert-fontos-a-kornyezetvedelem/>, Letöltés dátuma: 2023.07.04).

1.2 . A környezettudatosság fontossága az életünkben

Természeti környezetünk folyamatosan változik, és a fenntarthatóság kérdése egyre nagyobb jelentőséggel bír. Az emberek körében egyre inkább felmerül a környezettudatosság fontossága, amelynek célja a környezeti erőforrások fenntartható használata és az ökológiai lábnyom csökkentése. A környezettudatosság elvei és gyakorlatai egyre nagyobb figyelmet kapnak, mivel a klímaváltozás, az erdőirtás és a vízszennyezés globális problémákká váltak. Ez az évfolyammunka az alapvető fogalmakat, a környezettudatosság jelentőségét és Nagyszőlős lakosságának környezettudatosságát tárgyalja.

A környezettudatosság elvei arra ösztönzik az embereket, hogy tudatos döntéseket hozzanak a mindennapi életük során, és vállaljanak felelősséget a környezeti hatásaikért.

A fenntartható fejlődés elvei kulcsfontosságúak a környezettudatosság szempontjából. Ezek az elvek arra törekednek, hogy az emberi tevékenységek ne veszélyeztessék a jövő generációk lehetőségeit a környezeti erőforrások felhasználásában és a megújuló erőforrások fenntartásában. A fenntartható fejlődés megköveteli az erőforrások hatékony felhasználását, a környezeti károk minimalizálását és a gazdasági és társadalmi fejlődés összehangolását a környezeti célok elérése érdekében.

A környezettudatosság elősegíti a környezeti nevelést és a tudatosság növelését. Az oktatási intézmények, a civil szervezetek és a média mind nagy szerepet játszanak a környezettudatosság terjesztésében. Az oktatás fontos része a környezeti problémák megértésének és az ezzel kapcsolatos felelősségvállalás kialakításának. A média, köztük az online és a szociális média, hatékony eszköz lehet a környezettudatossági üzenetek terjesztésére és az emberek aktivizálására.

Az üzleti szektorban is egyre nagyobb figyelem fordul a környezettudatosság felé. Sok vállalat felismeri, hogy a fenntartható üzleti gyakorlat nemcsak a környezetvédelemre, hanem a hosszú távú versenyképességre és a társadalmi elvárásoknak való megfelelésre is pozitív hatással lehet. Az energiahatékonysági intézkedések, a hulladékkezelési stratégiák és a társadalmi felelősségvállalás mind fontos elemei a környezettudatos vállalatok működésének.

Az egyének is tehetnek sokat a környezettudatosság elősegítése érdekében. A mindennapi élet során egyszerű intézkedésekkel, például az energiahatékony háztartási eszközök használatával, a közlekedési szokások megváltoztatásával és a fenntartható vásárlással, az emberek hozzájárulhatnak a környezeti hatások csökkentéséhez. A tudatos

fogyasztás és a hulladékcsökkentés is kulcsfontosságú a környezettudatos életmód kialakításában.

A környezettudatosság elősegíti a fenntartható jövő kialakítását, amelyben az emberek és a környezet egyensúlyban vannak. Az egyének és a társadalmak egyaránt felelősséggel tartoznak a környezeti erőforrások megóvásáért és a klímaváltozás elleni küzdelemért. A környezettudatosság elveinek és gyakorlatainak alkalmazása hosszú távon javíthatja a környezeti minőséget és biztosíthatja a jövő generációk számára a fenntartható fejlődés lehetőségét (Jancsovszka P., 2016).

1.3 . Környezettudatosság az EU-ban

Az Európai Unió (EU) a világ élvonalában jár a környezetvédelmi intézkedések és a fenntarthatóság támogatásában. Az Unió célja nem csupán a környezeti problémák kezelése, hanem egy hosszú távon is fenntartható gazdasági és társadalmi modell kialakítása, amelyben a környezettudatos szemléletmód szerves része a mindennapi döntéshozatalnak, a gazdasági működésnek, valamint a lakosság életvitelének is.

Az EU egyik legjelentősebb környezetvédelmi törekvése az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal), amelyet az Európai Bizottság 2019 decemberében mutatott be. Ez a stratégiai dokumentum átfogó cselekvési tervet vázol fel annak érdekében, hogy Európa 2050-re az első klímasemleges kontinenssé váljon. A megállapodás célkitűzései között szerepel a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, a körforgásos gazdaság előmozdítása, a biodiverzitás védelme, valamint a környezetszennyezés „nulla szintű” megközelítésének elérése (European Commission, 2019)

A környezettudatosság támogatásának egyik legfontosabb eszköze az uniós szintű szabályozás és finanszírozás. Az EU például számos forrást biztosít környezetvédelmi és klímavédelmi célokra a LIFE programon keresztül, amely a természet és a környezet megóvását, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos alkalmazkodási és enyhítési stratégiákat támogatja. 1992-es indulása óta a LIFE program több mint 5500 projektet finanszírozott, és alapvető szerepet tölt be az ökoszisztémák megőrzésében és a környezetbarát innovációk ösztönzésében. (European Environment Agency, 2022)

A jogi szabályozás mellett az EU jelentős hangsúlyt helyez a környezeti nevelésre és szemléletformálásra. Az Európai Oktatási Térség részeként számos tagállami

és uniós kezdeményezés irányul arra, hogy az iskolai oktatásban, a szakképzésben és a felnőttképzésben is helyet kapjanak a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek. Az unió célja, hogy a jövő generációi olyan tudatos állampolgárokká váljanak, akik értik és támogatják a környezetbarát gazdasági és társadalmi folyamatokat

Az Eurobarometer 2021-es felmérése szerint az európai polgárok 93%-a úgy véli, hogy az éghajlatváltozás súlyos probléma, és 87%-uk szerint az EU-nak a lehető legtöbbet kell tennie a klímaváltozás mérséklése érdekében. Ezek az adatok jól mutatják, hogy a környezettudatosság erőteljesen jelen van a közvéleményben is, különösen Nyugat- és Észak-Európában, ahol a környezetbarát közlekedési eszközök, az újrahasznosítás és az energiatakarékosság már beépültek a mindennapi gyakorlatba (Eurobarometer, 2021).

Az EU tagállamai ugyanakkor eltérő mértékben haladnak előre a környezeti célkitűzések teljesítésében. Míg például a skandináv országok (Svédország, Finnország, Dánia) példamutató szereplők a megújuló energiaforrások alkalmazása és a hulladékkezelés terén, addig Közép- és Kelet-Európa egyes országai még kihívásokkal küzdenek a környezettudatosság társadalmi szintű elterjesztésében. Ez az eltérés gyakran gazdasági, technológiai és oktatási különbségekből fakad.

A vendéglátóipar területén is egyre inkább megfigyelhető a környezeti szempontok integrálása az üzleti stratégiába. Az EU több irányelvet és ajánlást fogalmazott meg az élelmiszerpazarlás csökkentésére, az energiahatékonyság növelésére, valamint a fenntartható turizmus és vendéglátás előmozdítására. Ezek célja, hogy az iparág ne csak a gazdasági, hanem az ökológiai és társadalmi szempontokat is figyelembe vegye működése során.

Az Európai Unió tudatosan és célirányosan törekszik a környezettudatosságra. Egy olyan környezet felé hajlanak stratégiai dokumentumokon, szabályozásokon, pénzügyi programokon és oktatási kampányokon keresztül, amely hosszú távon biztosítja a környezetbarát életmód és gazdaság alapjait, ami sok éven át nyomot hagy és tanít a fejlődés felé.

1.3.1 Környezettudatosság a vendéglátóiparban – európai példák

A vendéglátóipar az egyik legnagyobb erőforrás-felhasználó ágazat a szolgáltatási szektoron belül. Napi működése során jelentős mennyiségű energiát, vizet

használ el, emellett számottevő hulladéktermeléssel és szén-dioxid-kibocsátással jár. Ezért egyre sürgetőbbé vált, hogy a vendéglátóhelyek is szerepet vállaljanak a fenntartható fejlődés előmozdításában, különösen Európa-szerte, ahol a környezetvédelem kiemelt prioritást élvez az uniós politikában. Az utóbbi években látványosan megnőtt azon éttermek, szálláshelyek és kávézók száma, amelyek elkötelezettek a környezettudatos működés mellett.

Dánia élen jár a fenntartható gasztronómia terén, különösen Koppenhága, amelyet gyakran emlegetnek Európa „zöld gasztronómiai fővárosaként”. A város világhírű étterme, a Noma, többször is elnyerte a világ legjobb étterme címet, nem csupán ízvilága, hanem fenntarthatósági törekvései miatt is. Az étterem szigorúan szezonális, helyben előállított alapanyagokat használ, minimalizálja a hulladéktermelést, és saját fermentáló laboratóriumában készíti el az ételek egy részét, így csökkentve a beszállítók számát és a környezeti terhelést (World’s 50 Best Restaurants, 2021).

Svédországban számos vendéglátóegység csatlakozott a „KRAV” ökotanúsítvány rendszerhez, amely a biotermelésből származó élelmiszerek, az állatjólét és az energiahatékonyság szigorú szabályozására épül (KRAV, 2023). Az éttermek ilyen jelölése nemcsak az alapanyagokra vonatkozik, hanem a hulladékgazdálkodásra, vízhasználatra és takarítási módszerekre is. Ezzel a vendégek számára átláthatóvá válik, hogy hol étkezhetnek környezetbarát módon.

Németország szintén aktív a fenntartható vendéglátásban. Az ott működő „Green Key” nemzetközi tanúsítvány célja, hogy az éttermek és szálláshelyek fenntarthatóságát objektív kritériumrendszer alapján értékelje. A résztvevő vendéglátóegységek energiatakarékos eszközöket használnak, csökkentik a vízfogyasztást, szelektíven gyűjtik a hulladékot, és sok esetben megújuló energiaforrásokat is alkalmaznak, mint a napenergia vagy biomassza (Green Key Global, 2022).

Franciaország gasztronómiai hagyományai mellett a fenntarthatóságra is hangsúlyt fektet. A „Michelin Zöld Csillag” bevezetése óta olyan éttermeket ismernek el, amelyek nemcsak a kulináris élményre, hanem a környezeti felelősségvállalásra is nagy hangsúlyt helyeznek. Ilyen például a Loire-völgyben található Auberge du Vert Mont, amely saját kertet üzemeltet, helyi termelőkkel dolgozik, és szinte nulla hulladékot termel (Michelin Guide, 2023).

Olaszországban, különösen a vidéki régiókban, mint Toszkána vagy Puglia, elterjedtek az ún. „agriturismo” típusú vendéglátóhelyek, amelyek a helyi mezőgazdaságra építenek. Ezek a családi üzemeltetésű egységek gyakran teljesen önfenntartóak, saját termelésű alapanyagokkal, minimális csomagolással, hagyományos és környezetbarát eljárásokkal dolgoznak (FAO, 2019).

A vendégek részéről is egyre nagyobb az igény az ilyen típusú szolgáltatásokra. A Booking.com 2023-as fenntarthatósági jelentése szerint az utazók több mint 73%-a nyilatkozott úgy, hogy szívesebben választ olyan éttermet vagy szálláshelyet, amely aktívan tesz a környezet védelméért (Booking.com, 2023). Ez arra utal, hogy a zöld vendéglátás már nem csupán erkölcsi kötelesség, hanem piaci versenyelőnyt is jelent.

Az európai vendéglátóipar számos területén megindult egy pozitív irányú változás. A környezettudatos szemlélet egyre inkább integrálódik a működésbe, legyen szó energiatakarékosságról, hulladékcsökkentésről, vagy a helyi termelők támogatásáról. Ezek a jó gyakorlatok nemcsak a környezetre, hanem a vendégek elégedettségére és az üzlet hosszú távú sikerére is pozitívan hatnak.

1.3.2 A magyarok hozzáállása a környezethez

A környezettudatosság kérdése Magyarországon az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb hangsúlyt kapott, különösen az Európai Unióhoz való csatlakozást követően. Bár a környezeti problémák, mint például a levegőszennyezés, az illegális hulladéklerakás vagy a klímaváltozás hatásai Magyarországot is közvetlenül érintik, a lakosság környezeti attitűdjei vegyes képet mutatnak. Egyes mutatók szerint a magyar emberek tisztában vannak a környezetvédelem fontosságával, ugyanakkor a környezettudatos magatartás gyakorlati megvalósítása terén még számos kihívás áll fenn.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács 2022-es jelentése szerint a magyar lakosság több mint 80%-a fontosnak tartja a környezet védelmét, ugyanakkor a napi szintű viselkedés, például az energia- és víztakarékosság, a hulladékszelektálás vagy a tudatos vásárlás terén jelentős eltérés van a deklarált értékek és a tényleges gyakorlat között (NFFT, 2022). Ez az úgynevezett „attitűd–viselkedés rés” gyakori jelenség a társadalomtudományokban, és hazánkban is jól megfigyelhető.

A Magyar Természetvédők Szövetsége szerint pozitív tendencia, hogy egyre több fiatal generációhoz tartozó személy nyitott a zöld életmód iránt. Az iskolai környezeti nevelési programok, a klímaváltozással kapcsolatos médiamegjelenések és a

nemzetközi környezetvédelmi mozgalmak hatására nőtt az érdeklődés a környezeti kérdések iránt. A 18–35 év közötti korosztály körében az olyan alternatívák, mint a tömegközlekedés használata, a húsfogyasztás csökkentése vagy a használt termékek vásárlása sokkal gyakoribb, mint az idősebb generációknál (MTVSZ, 2023).

A Levegő Munkacsoport által 2021-ben végzett közvélemény-kutatás eredményei alapján a lakosság 72%-a támogatná a környezetszennyező termékek adóinak növelését, ha ezzel környezetbarát alternatívák kerülhetnének előtérbe. Ugyanakkor sokan szkeptikusak a kormányzati intézkedésekkel szemben, és úgy érzik, hogy a környezetvédelem nem kap elegendő politikai támogatást.

A magyar háztartások energiahatékonysága és a megújuló energiaforrások használata terén szintén lassú fejlődés tapasztalható. Az Európai Unió tagállamai közül Magyarország az egyik legkevésbé használ napenergiát lakossági szinten, bár az utóbbi években nőtt a napelemek iránti érdeklődés, különösen az állami támogatások bevezetésével (Eurostat, 2023).

A környezeti felelősség vállalásának egyik fontos indikátora a szelektív hulladékgyűjtés is. A KSH adatai szerint 2022-ben a magyar háztartások körülbelül 49%-a gyűjtötte szelektíven a hulladékot, ami javulást mutat az előző évekhez képest, ugyanakkor elmarad az uniós átlagtól (KSH, 2023). A fővárosban és nagyobb városokban élők környezeti tudatossága általában magasabb, míg vidéken a megfelelő infrastruktúra hiánya gyakran akadályozza a környezetbarát gyakorlatok elterjedését.

A magyar társadalom környezeti érzékenysége fokozatosan nő, különösen a fiatalabb generációk körében. Ugyanakkor a gyakorlati megvalósítás, az állami szabályozás és a helyi szintű kezdeményezések támogatása még fejlesztésre szorul. A jövőbeni szemléletformáló programoknak nemcsak az ismeretátadásra, hanem a viselkedésváltozás ösztönzésére is hangsúlyt kell fektetniük.

1.3.3 Környezeti problémák Magyarországon

Magyarország sok természeti erőforrással rendelkezik, ami nagyon kedvező számára: gazdag vízkészlettel, termékeny talajokkal, kiterjedt erdőkkel és védett élőhelyekkel rendelkezik. Mindez nemcsak ökológiai, hanem gazdasági szempontból ideális. Azonban az utóbbi évtizedekben egyre jobban növekedett a környezetkárosító hatások mennyisége és a fenntarthatóság irányába történő elmozdulás. A klímaváltozás, az ipari és közlekedési eredetű szennyezések, a természetes élőhelyek zsugorodása, az

erdők visszaszorulása, a vízhiány és a társadalmi közömbösség egyaránt komoly kihívásokat jelentenek. Az alábbiakban részletesen ismertetem Magyarország legfontosabb környezeti problémáit és az ezekre adott válaszlépéseket.

Levegőminőség: láthatatlan veszélyek

A légszennyezés Magyarország egyik legsúlyosabb és legmakacsabb környezeti problémája. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) rendszeresen rangsorolja a tagállamokat a levegőminőségi mutatók alapján, és Magyarország rendre a legrosszabbul teljesítők között szerepel. A legfőbb problémát a szálló por (PM10 és PM2.5) jelenti, amely főként közlekedési, ipari és fűtési eredetű.

A Sajó-völgy, Miskolc, Budapest és Pécs térségei különösen érintettek. Ezekben a régiókban a határértéket meghaladó PM10 koncentráció éveken át rendszeresen előfordult. Az Európai Bíróság 2021-ben el is marasztalta Magyarországot a határértékek be nem tartása és a nem kielégítő intézkedések miatt (Zöld Hang, 2025). A légszennyezés nem csupán környezeti, hanem közegészségügyi kockázat is: évente több ezer ember halálát okozhatja közvetve, hozzájárulva a szív- és érrendszeri betegségek, illetve a légzőszervi problémák kialakulásához.

A fatüzelés, különösen vidéken, még mindig meghatározó a háztartásokban, és jelentősen hozzájárul a téli légszennyezéshez. A zöldszervezetek és szakértők évek óta sürgetik a korszerű fűtési rendszerek támogatását és a lakossági energiatakarékosági programokat, ezek azonban lassan haladnak.

Klímaváltozás: aszály, hóhullám, vízhiány

Magyarország a globális klímaváltozás közvetlen hatásait már napjainkban is elszenvedi. A 2022-es, 2023-as és 2024-es évek példátlanul száraz időszakokat hoztak. A Tisza és mellékfolyói vízhozama rekordalacsony szintre csökkent, a Velencei-tó vízszintje többször is kritikusan alacsonyra süllyedt, és az öntözés nélkül termesztett növények – különösen kukorica és búza – hozama jelentősen visszaesett (Zöld Hang, 2025).

A Kárpát-medence belső fekvése miatt érzékeny a szélsőséges éghajlati jelenségekre: hosszan tartó hóhullámok, heves zivatarok, helyenként villámárvizek és a csapadékeloszlás egyenetlensége egyre gyakoribbak. Az aszály különösen súlyos következményekkel jár az Alföldön, ahol a talaj kiszáradása, a növénytakaró pusztulása és a vízhiány az élelmiszertermelés jövőjét is veszélyezteti. A vízmegtartás és az öntözésfejlesztés elkerülhetetlen, azonban ezekhez hosszú távú beruházások és összehangolt stratégia szükséges.

Természetvédelem és az élőhelyek pusztulása

Magyarország védett természeti területeinek aránya európai szinten sem alacsony, azonban a természetes élőhelyek állapota romlik. Az agrártámogatási rendszer, az infrastruktúra-fejlesztések (pl. gyorsforgalmi utak, logisztikai központok), valamint az illegális fakitermelések és beépítések következtében számos ökoszisztéma került veszélybe.

Az Európai Unió 2024-ben elfogadott természet-helyreállítási törvénye (Nature Restoration Law) kötelezné a tagállamokat a biodiverzitás védelmére és az élőhelyek helyreállítására. A jogszabály előírja, hogy 2030-ig az EU területének 20%-án konkrét természetvédelmi intézkedéseket kell végrehajtani. Magyarország azonban a mezőgazdasági lobbira hivatkozva az utolsók között állt be a kezdeményezés mögé, sőt egy ideig nyíltan ellenezte annak elfogadását, a gazdák érdekeire és az élelmiszer-ellátás biztonságára hivatkozva (Zöld Hang, 2025).

Szakmai szervezetek és zöldmozgalmak szerint ez az ellenállás rövidlátó és hosszú távon súlyos veszteségeket okozhat a hazai ökoszisztémákban.

Hulladékgazdálkodás: új rendszer, régi problémák

július 1-jén Magyarország új hulladékgazdálkodási rendszert vezetett be, amelynek központi szereplője a MOL csoport tulajdonában álló MOHU Zrt. lett. A cél a hulladékgazdálkodás egységesítése, hatékonyságának növelése, valamint az illegális hulladéklerakók visszaszorítása volt.

A bevezetés azonban komoly problémákat szült: számos településen fennakadások voltak a hulladékszállításban, az önkormányzatok háttérbe szorultak, és a lakosság tájékoztatása is hiányosnak bizonyult (Zöld Hang, 2025). Emellett kérdéses, hogy a rendszer valóban elősegíti-e a szelektív hulladékgyűjtés arányának növekedését, és megfelel-e az EU-s körforgásos gazdaság célkitűzéseinek.

Környezetvédelmi bírságok szigorítása: új szankciós rendszer 2025-től

A 2025-ös év fordulópontot jelenthet a környezetvédelmi jogalkalmazásban. A magyar kormány új, erőteljesen szigorított bírságrendszert vezetett be, amely a környezetszennyezők felelősségre vonását célozza. A környezetvédelmi hatóságok a jövőben akár 2 milliárd forintig terjedő bírságokat is kiszabhatnak, különösen súlyos vagy ismétlődő esetekben. A napi bírság összege akár 1 millió forint is lehet, amennyiben egy tevékenység engedély nélkül zajlik (Farmvilág, 2025).

A kormány célja ezzel nemcsak a hazai természetvédelmi állapotok javítása, hanem az uniós elvárások teljesítése és a kötelezettségszegési eljárások elkerülése.

Ugyanakkor több gazdasági szereplő – főként kis- és középvállalkozások – aggodalmukat fejezték ki a szankciók arányosságát és alkalmazásának átláthatóságát illetően.

Társadalmi hozzáállás és környezeti tudatosság

A környezeti problémák kezeléséhez nem elegendő csupán jogi és gazdasági eszközökkel fellépni – szükség van a lakosság aktív közreműködésére és tudatos hozzáállására is. A Zöld Hang 2025-ös kutatása szerint a magyar lakosság 68%-a úgy véli, hogy a klímaváltozás már most hatással van az életünkre. A válaszadók jelentős része támogatja a szigorúbb szabályozásokat, még akkor is, ha azok gazdasági terheket jelentenek.

Ugyanakkor továbbra is kihívás, hogy a környezettudatosság a hétköznapi életben is megjelenjen: például a szelektív hulladékgyűjtés, a fenntartható közlekedés vagy az energiatakarékosság terén még mindig nagy a lemaradás. A jövő kulcsa az oktatásban, a hiteles kommunikációban és a pozitív példák terjesztésében rejlik.

2. A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG A VENDÉGLÁTÁSBAN

Az éttermi és vendéglátói tevékenységek sajátosságai miatt jelentős mértékben hozzájárulnak a környezeti szennyezéshez és az erőforrások kimerüléséhez. Azért, hogy csökkentsék ezen negatív hatásokat, számos törvényt és rendeletet hoztak létre a vendéglátás területén is. Az alábbiakban bemutatom a vendéglátás fő és mellékfolyamatainak környezetszennyező tevékenységeit, valamint olyan javaslatokat, amelyek segíthetnek ezek mértékének csökkentésében.

2.1 A fenntarthatóság jelentősége a turizmusban/vendéglátásban.

A vendéglátóipar az egy egyik legnagyobb hulladéktermelő és erőforrás felhasználó egység a világon, a szolgáltatói szektoron belül. az éttermet, szállodák, kávézók és egyéb más helyek, ahol a vendégek megfordulnak jelentős mennyiségű energiát, vizet és csomagoló anyagot igényel, ezáltal több hulladékot is hagy maga után, amely a természet- és állatvilág számára súlyos károkat okoz. Ebből kifolyólag nem csupán erkölcsi, de gazdasági és versenyképességi szempontból is kulcsfontosságú a fenntarthatóság a vendéglátók számára.

A mai világban a fenntarthatóság kérdése megkerülhetetlenné vált. A globális környezetszennyezés folyamatos növekedése, különösen az ipari tevékenységek hatására, komoly kihívások elé állítja a társadalmakat. Bár az ipar – és vele együtt a szolgáltatások, köztük a turizmus és vendéglátás – mára nélkülözhetlenné vált a gazdasági fejlődés és a modern életvitel szempontjából, egyre nagyobb felelősséget ró az emberiségre a környezetvédelem terén. A megoldás kulcsa a tudatos odafigyelés: az embereknek egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetniük saját környezetük védelmére, miközben a fenntarthatóság irányelveit integrálniuk kell a mindennapi életbe és a gazdasági szektorok működésébe. Ez nemcsak a jelenlegi helyzet kezelését szolgálja, hanem jövőt is teremt a fiatalabb generációk számára.

Az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) által kiadott útmutató már a bevezető fejezetben hangsúlyozza:

„Tourism can bring both benefits and costs to the environment, the economy and the local communities. Sustainability requires that we maximize the benefits while minimizing the costs”. (vagyis: „A turizmus az előnyök mellett környezeti, gazdasági és

társadalmi terheket is hozhat. A fenntarthatóság azt jelenti, hogy az előnyöket maximalizáljuk, a károkat pedig minimalizáljuk.”) (UNEP, 2005, 6. o.)

Ez az alapelv nemcsak a turizmusra igaz, hanem minden ipari és szolgáltató szektorra is: a környezeti terhelés csökkentése és az erőforrások felelős felhasználása közös érdek és kötelesség. A dokumentum szerint a fenntarthatóság nem csupán környezetvédelmi cél, hanem olyan integrált szemlélet, amely magában foglalja az igazságosságot, a helyi közösségek jólétét és a gazdasági stabilitást is.

Az útmutató így fogalmaz:

„Sustainable tourism development requires the informed participation of all relevant stakeholders, as well as strong political leadership to ensure wide participation and consensus building.”

(„A fenntartható turizmus fejlesztéséhez minden érintett szereplő tájékozott részvétele szükséges, valamint erős politikai vezetés, amely biztosítja a széles körű részvételt és a konszenzust.”) (UNEP, 2005, 11. o.)

Ez rávilágít arra, hogy a fenntarthatóság eléréséhez összetársadalmi együttműködésre van szükség, ahol nemcsak a döntéshozók, hanem a lakosság is aktív szerepet vállal – legyen szó akár fogyasztói szokásokról, akár a fiatalabb generációk környezeti neveléséről.

2.2 . A vendéglátás fő- és mellékfolyamatainak környezetszennyező tevékenységei és javaslatok annak a csökkentésére

Különösen kiemelkedő problémákat okozhatnak a termelési folyamatok és az ezekhez kapcsolódó mellékfolyamatok. Ilyen jellegű környezetszennyezési problémák érhetik a beszerzést és termelést, valamint a takarítást, mosogatást, karbantartást és hulladékkezelést. Az alábbiakban részletezett javaslatok segíthetnek a környezeti hatások csökkentésében:

2.2.1 Környezettudatos beszerzés

A vendéglátó egységek környezeti terhelése jelentősen csökkenthető a beszerzési folyamat során. Érdemes olyan intézkedéseket tenni, amelyek a környezetszennyezést minimalizálják és a fenntarthatóságot elősegítik.

Kiszerelés és helyi termékek:

Nagyobb kiszerelésű termékek: Érdemes nagyobb kiszerelésű termékeket és alapanyagokat vásárolni, mivel ez csökkenti a felesleges csomagolás mennyiségét.

Helyi és hazai termékek: Az előnyösebb helyi vagy hazai termékek beszerzése csökkenti a szállítási távolságokból adódó környezeti terhelést és az üzemanyag felhasználást.

Papíráru és csomagolás:

Újrahasznosított papíráru: Az újrahasznosított papíráru vásárlása támogatja az újrahasznosítást és csökkenti a faanyag felhasználást.

Környezetbarát és újrahasznosítható csomagolás: Olyan termékek választása, amelyek környezetbarát vagy újrahasznosítható csomagolással rendelkeznek, minimalizálja a hulladék mennyiségét.

Energiatakarékos és fenntartható csomagolás:

Kis tömegű és térfogatú csomagolás: Olyan csomagolóanyagokat válasszon, amelyek minél kisebb tömegűek és térfogatúak, hogy csökkentse a környezeti terhelést.

Csomagolások újrahasznosítása: Keresse a lehetőségeket a csomagolások más célokra történő újrahasznosítására, például nejlón zacskók használata hulladékgyűjtő taszként.

Bioélelmiszerek és fenntartható beszerzés:

Bioélelmiszerek előnyben részesítése: A bioélelmiszerek beszerzése nem csak egészségesebb, hanem fenntarthatóbb is, mivel a biogazdálkodás kíméli a környezetet.

Valódi biotermékek: Ügyeljen arra, hogy a "bio" vagy "öko" megjelölés valóban hiteles és ellenőrzött ökológiai gazdálkodásból származó terméket jelöl.

Minőségi áruátvétel és szavatosság:

Áruátvételi eljárások: Fontos, hogy az élelmiszerek szavatossági idejét betartsák, és a minőségi áruátvételi eljárásokat alkalmazzák a frissesség és az élelmiszerbiztonság érdekében (környezetért.hu; Letöltés dátuma: 2025.02.10).

2.2.2 Környezettudatos raktározás

Az anyagok raktározása során fontos, hogy megőrizzük azok minőségét a felhasználásig, és elkerüljük a környezetszennyező hulladékok keletkezését. A vendéglátó-ipari egységeknek előírás a HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) minőségbiztosítási rendszer alkalmazása. Ezzel a rendszerrel az élelmiszerek előállításának útját nyomon lehet követni a beszerzéstől az értékesítésig. Ennek fő célja a megelőzés, azaz az előre figyelmeztetés és problémák elkerülése. A HACCP betartásával elkerülhető, hogy termékeink ételmérgezést vagy ételfertőzést okozzanak.

Az ilyen minőségbiztosítási rendszerek és az előírások betartása nem csak a vendégek egészségének védelmét szolgálják, hanem hozzájárulnak a fenntarthatósághoz és a környezetvédelemhez is. A megfelelő raktározás, hűtés, higiénia és az élelmiszerbiztonság fenntartása segít csökkenteni a pazarlást, hiszen elkerülhető az élelmiszerek felesleges romlása és megsemmisítése. Ezzel párhuzamosan a környezetet terhelő hulladék mennyisége is csökkenthető, mivel kevesebb el nem használt élelmiszer kerül a szemétkorba (Plattner A., 2015).

2.2.3 Takarítás, mosogatási folyamat

A konyhában az edények mosogatásához és a helyiségek tisztántartásához különböző vegyszereket használnak, amelyek a környezetbe, például a vízbe és a talajba jutva, erősen szennyező hatásúak lehetnek. Emellett ezek a vegyszerek különböző allergiás reakciókat is kiválthatnak.

Ezeknek a problémáknak elkerülése érdekében javasolt környezetbarát vegyszerek alkalmazása. Emellett a természetes anyagokkal való takarítás jelentős előrelépést hozhat a közvetlen környezetünk védelme terén. Például az ecet, amely természetes anyagként ugyanolyan hatékonyan tisztít, mint a drága, vegyi anyagokat tartalmazó tisztítószer. Az ecet alkalmas vízkőoldásra, fertőtlenítésre és ablakok tisztítására is. A szódabikarbóna is sokoldalúan alkalmazható tisztítószer, hasznos duguláselhárításra, szagtalanításra és súrolásra is. Amikor az abroszokat és konyhakendőket tisztítjuk, érdemes elkerülni a klórtartalmú fehérítőszereket (környezetért.hu; Letöltés dátuma: 2025.04.21).

2.2.4 Hulladékkezelési mellékfolyamat és annak környezetszennyezése, valamint a megelőzési tevékenységek

A világban általában nehezedő probléma az hulladék elhelyezése, mivel a lerakóhelyek gyorsan betelnek, és sok esetben nem felelnek meg a szabványoknak. A csapadékvíz által sok hulladék juthat a talajba, tovább növelve a környezeti terhelést.

A vendéglátásban az első lépés ezen probléma csökkentése felé az lehet, ha csökkentik a hulladék keletkezését, és kerülnek az egyszer használatos termékeket (mint a műanyag poharak, kiszerelésű élelmiszerek). A visszaváltható palackok használata is hozzájárulhat a hulladék mennyiségének csökkentéséhez. Az újrahasznosítás is hatékony megoldás lehet – olyan anyagok használata, amelyek újrahasznosíthatók vagy már újrahasznosítottak. A szelektív hulladékgyűjtés bevezetése nagy előrelépés a környezetvédelem terén, mivel így a hulladék újrahasznosításra kerülhet a feldolgozó üzemekben.

A vendéglátás során keletkező kommunális hulladék tartalmazhat háztartási hulladékot és különleges kezelést igénylő hulladékokat. A szelektív hulladékgyűjtés lehetőséget ad arra, hogy különböző anyagokat különválasszunk, például papírt, üveget, műanyagot, fémeket. A hulladék tárolására zárható edényeket kell alkalmazni. A hulladékgyűjtést meghatározott szervezetek végzik, akik a hulladék megsemmisítését és az edények fertőtlenítését is biztosítják.

A kisebb forgalmú és előkészített alapanyagokat használó üzletek esetén elfogadható a helyi hulladékmegsemmisítés "konyhamalac" révén. Az élelmiszerhulladékok megsemmisítése során a jogszabályok betartása kötelező, és higiénikusan és környezetbarát módon kell elvégezni.

A különleges kezelést igénylő hulladékok közé tartozik az élelmiszerhulladék, az ételmaradék és a használt sütőolaj, zsiradék. Az élelmiszerhulladék kezelésének szigorú előírásai vannak, és gondoskodni kell a megfelelő megsemmisítésükről.

Az elhasznált sütőolaj és zsiradék környezeti hatásai jelentősek lehetnek, ha nem megfelelően kezelik őket. Az olaj a csatornahálózatot terheli, a talajba jutva pedig záró réteget képezhet. A hulladékkezelés célja a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, az újrahasznosítás növelése és a meglévő hulladék megfelelő kezelése.

A szelektív hulladékgyűjtés és a vendégek bevonása a hulladék megfelelő kezelésébe szintén fontos lépések a környezetvédelem terén. A környezettudatos hulladékkezelés segíti a természeti erőforrások megóvását és a környezeti terhelés csökkentését (Marton D., 2021)

3. A FENNTARTHATÓSÁG ÉS KÖRNYEZETTUDATOSSÁG SZEREPE AZ EGRI VENDÉGLÁTÓIPARI EGYSÉGEK MŰKÖDÉSÉBEN

3.1 Alapadatok Eger városáról

Eger Észak-Magyarország egyik történelmileg és kulturálisan kiemelkedő városa, amely egyben Heves megye székhelye, a Bükk-hegység lábánál, az Eger-patak völgyében fekszik. Területe 92,09 km². ami egy változatos felszínű, részben dombos vidéket ölel fel, turisztikailag előnyös természeti adottságokkal rendelkezik. A város gazdag történelmi múlttal büszkélkedhet, amivel szintén turisztikailag vonzó az oda látogatók számára. Eger az egri vár, a Bazilika, valamint a török kori műemlékek révén az egyik leglátogatottabb vidéki város Magyarországon. Emellett jelentős szerepet játszik a borászat is – az egri borvidék központjaként az „Egri Bikavér” világhírű márkánév alatt ismert.

1. ábra Eger madártávlatból.

(Forrás: <https://bor.hu/borregiok/egri-borvidek>)

3.1.1 Nevének eredete és jelenkori használata

Eger nevének az eredete mélyen gyökerezik a kezdetekhez, a legelterjedtebb magyarázat szerint a neve az égerfa (latinul *Alnus*) szón alapszik. Eger-patak mentén húzódó területén található vízkedvelő fafajta miatt kapta nevét. Az apatk, amit a város

viseli. Sűrű égerligetek között kanyargott, így senki számára sem meglepő, hogy a korai lakosok e-növényről nevezték el a lakóhelyüket.

A város első írásos hivatkozása még a 1009-re évekre vezethető vissza, amikor Szent István király megalapította az egri püspökséget. Ebben az alapítólevélben a település neve latinul Agria formában szerepel. Az Agria egyes történészek szerint a latin ager („föld”, „szántóföld”) szóval is összpontosítható, amely a terület mezőgazdasági jellegére utalhatott a korai középkorban. Ez a név azonban hosszú ideig fennmaradt az egyházi és hivatalos dokumentumok között, főképp a püspökséggel kapcsolatos iratokban, amely tovább erősítette a város kulturális és történelmi fontosságát a régióban. A város neve a középkor alatt különféle alakban is előfordult a forrásokban, Egir, Egher vagy Eger formában. Ezek a nevek tükrözik a korabeli írásmód változékonyságát, valamint a nyelvfejlődésének természetes folyamatait. Az Erlau a német neve, ami szintén sok történelmi és kulturális megjelenik. Például Georg Braun és Frans Hogenberg 1607-ben készült metszetén a város neve „Agria vulgo Erla” jelenik meg, ami a latin és a német párhuzamos használatát jelentette.

Ma is jelen vannak Eger történelmi nevei (Agria és Erlau), a város különböző intézményeiben és közlekedési eszközeinél megjelenik. Az Agria elnevezés számos épület és kulturális központ elnevezéseiben is szerepel: Agria Mozi, amely az Agria Park bevásárlóközpont helyezkedik el. Emellett a közlekedés területén is felbukkan a név, az Agria InterRégió vonatok, amelyek Budapest és Eger között közlekednek, a város nevét viselik, így ezzel is jelképezve Eger fontosságát és identitást. (Acta Academiae Paedagogicae Agriensis; Tom. 8, 163-171)

3.1.2 Története

Eger a Bükk és a Mátra közötti völgyben helyezkedik el és nagy múlttal rendelkezik. A folyóvölgyben való fekvése miatt kedvező adottságokat nyújtott a településen élők számára, amit ki is használtak és ezáltal nagy fejlődésekhez vezetett gazdaságilag. A város a középkorban fokozatosan fejlődött, mégis jogilag mezőváros maradt. A XIII. századtól a település gazdasági és társadalmi szerkezete is változni kezdett, megjelentek a polgárság első képviselői - a kereskedők. A városrészekre tagolódott: külön városrésze volt például a várnak, a püspöki központnak, illetve a civil lakosságnak is. A városszerkezetet a természeti adottságok, valamint a korabeli funkciók határozták meg. A völgybe települt város sűrű, zegzugos utcahálózattal, fallal körülvett várral és templomokkal rendelkezett. Az építészetet és a városszerkezetet erőteljesen

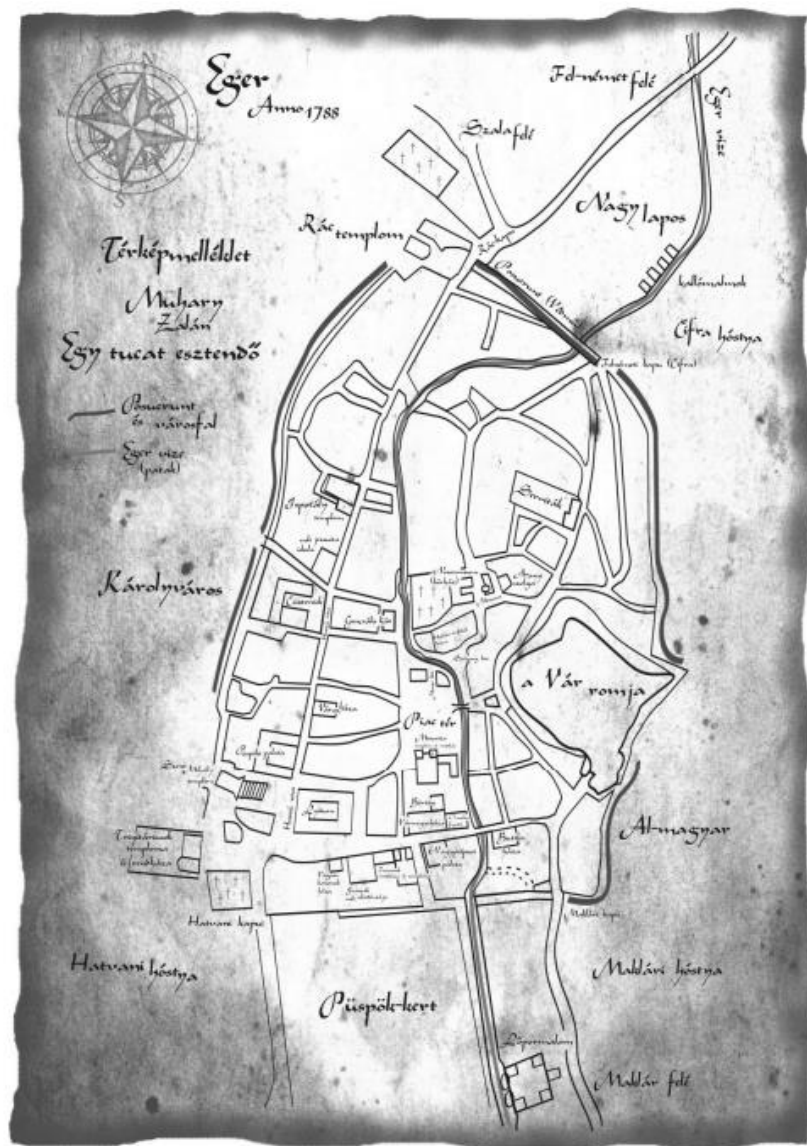
befolyásolta az egyházi jelenlét és a védelmi igények. A török hódoltság előtti időszakban Eger már egy kiépült, középkori szerkezetű, erős egyházi dominanciájú település volt, amely kulturális és stratégiai szempontból is jelentős szerepet töltött be a térségben. (Eger Történeti Földrajza És Településmorfológiája, 17)

A 14–15. században Eger virágkorát élte. A város körüli domboldalakon megindult a szőlőművelés és a borászat, ami a mai napig fontos szerepet játszik a város életében. Ekkor erősödtek meg a kereskedelmi kapcsolatok is, és kialakult az óváros mai alaprajza. A város védelmét palánkfal, majd kőfal biztosította. A 15. század végére hét templom, kórház és kolostor is működött itt. Azonban két nagy pusztulás is érte Egert: 1442-ben a husziták, 1514-ben pedig Dózsa György serege rombolta le.

Az 1526-os mohácsi vész után Eger nehéz időszakot élt meg, de az 1552-es ostromban Dobó István hősi védelmével sikerült visszaverni a törököket – erről szól Gárdonyi Géza „Egri csillagok” című regénye is. A várat újjáépítették, Balassi Bálint is szolgált itt egy ideig. Végül 1596-ban a törökök elfoglalták Egert, és közel száz évig uralmuk alatt tartották. A minaret, amely ma is látható, e korszak emléke. (Agria.hu)

Eger 1687-ben szabadult fel a török uralom alól, de a harcok következtében csak 413 ház maradt épen, benne mintegy 600 török családdal. A lakosság pótlására azonnal megindult a betelepítés magyar, német, rác és más származású paraszttal, mesterekkel, nemesekkel és egyházi személyekkel. I. Lipót 1688-ban szabad királyi városi rangot adott Egernek, majd 1695-től püspöki város lett, ezzel a püspökök kezébe került a település sorsa.

A 18. században, különösen a felvilágosult püspökök idején, Eger második virágkorát élte. Gyors népességnövekedés, gazdasági fejlődés és jelentős városépítés jellemezte ezt az időszakot. A barokk belváros, a Líceum, oktatási intézmények (jogi, bölcséleti, orvosi iskola) és szerzetesrendek templomai mind ebből az időből származnak. A népesség 1720-ra 8 ezer főre, 1787-re pedig 17 ezer főre nőtt, amellyel az ország 8. legnagyobb városává vált. A kézművesipar is megerősödött: 1715-ben 61 céh működött 150-200 mesterrel, a század végére ez 871-re emelkedett, közel 3500 főt foglalkoztatva. A borászat is kiemelkedő volt, különösen a Szépasszony-völgyben, ahol 1781-re 32 pince állt. (Eger Történeti Földrajza És Településmorfológiája, 17)

2. ábra Eger 1788-ban

(Forrás: Muhary Z. kéziratos térképe)

A várost városfal vette körül, négy kapuval és bástyával, amely a külvárosokkal – a parasztok és zsellérek lakta hóstyákkal – kapcsolta össze a belvárost. A város falain kívül új negyedek is létrejöttek: a barokkos Károly-város az iparosok és hivatalnokok számára épült ki szabályos utcahálózattal. A várost fertályokra osztották, élükön fertálymesterekkel.

Az 1804-es év újabb fordulópontot jelentett: Eger érseki székhellyé vált. Ezt követően új lendületet vett a városfejlődés: megindult a magyar nyelvű tanítóképzés,

1836-ra pedig felépült a klasszicista stílusú székesegyház, hazánk harmadik legnagyobb temploma. A fejlődés útjában álló városfalat az 1830-as években lebontották, ezzel új korszak kezdődött Eger történetében.

1854-ben Eger kiszabadult az egyházi uralom alól, és önálló polgári várossá vált, ami lehetővé tette a modernizációt. 1886-ban rendezett tanácsú városi címet kapott, azonban a gyors iparosodásból kimaradt, mivel nem csatlakozott a vasúti fővonalhoz – csak a Füzesabony-Eger szárnyvonal épült meg 1872-ben. A 19. század végén mégis elindult a gazdasági fellendülés: megalakult a Lakatosárugyár és a Dohánygyár, bevezették a villanyvilágítást. Ugyanakkor a filoxérajárvány szinte teljesen elpusztította a szőlőültetvényeket. A kultúra és az oktatás viszont gyorsan fejlődött: iskolák, kórház, színház, valamint egy tanítóképző és hittudományi főiskola is létesült. A város katonai szerepe is megerősödött a Dobó István laktanya révén.

A két világháború között folytatódott a városépítés: új iskolák, középületek, fürdő, uszoda és a Korona szálló épültek. Kiépült az ivóvíz- és csatornahálózat, a városi park (Érsekkert) is megnyílt a lakosság előtt. A borászat is újraéledt, a Szépasszony-völgy borturizmusa egyre fontosabb lett. A város népessége 1941-re közel 35 ezer főre nőtt, új városrészek (pl. Csákó, Hajdúhegy) épültek ki, kertvárosias jelleget öltve.

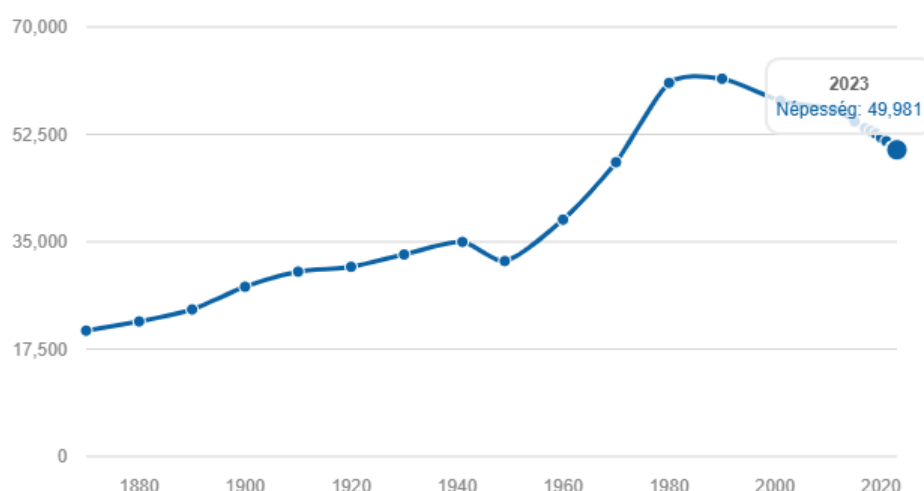
Eger különleges szerepet töltött be a történelmi városmag védelmében a szocialista és posztoszocialista időszakban is. A barokk belvárost 1968-ban védetté nyilvánították, így a város — több más hazai településsel ellentétben — megmenekült az oda nem illő modern beépítésektől. Ez a tudatos örökségvédelem a város későbbi arculatát is nagyban meghatározta. Ennek az elkötelezett városvédő tevékenységnek elismeréseként Eger 1978-ban megkapta a Hild János-díjat, majd a Történelmi Városok és Falvak Nemzetközi Bizottságának (ICOMOS) magyarországi székhelye is itt kapott helyet.

A rendszerváltást követően Eger városfejlődése elsősorban a külvárosokra koncentrálódott. Új lakóövezetek jöttek létre, mint például a Felnémet-Pásztorvölgyi és a Napsugár utcai lakópark. A városkép formálásában kiemelkedő szerepet játszott a híres magyar organikus építész, Makovecz Imre által tervezett Bitskey Aladár uszoda is. A városi infrastruktúra folyamatosan fejlődött: Felnémet és Eger között új bevásárlónegyed

alakult ki, a várost délről elkerülő út elkészült, ezzel párhuzamosan pedig bővült az Egri Ipari Park is.

2008-ban a várost is elérte az országos plázahullám: megnyílt az Agria Park, Észak-Magyarország egyik legnagyobb bevásárlóközpontja, amely újabb lökést adott a kereskedelmi szektornak, valamint a szolgáltatások bővülésének. (Beszélő utcanevek)

3.1.3 Eger népessége és demográfiai tendenciái

3. ábra Eger népessége

(Forrás: <http://nepesseg.com/heves/eger>)

Eger, Heves vármegye székhelye és a térség kulturális, idegenforgalmi központja, hosszú ideje fontos szerepet játszik az ország történelmében és jelenlegi társadalmi-gazdasági életében is. Azonban a város népessége az elmúlt évtizedekben fokozatos csökkenést mutat, amely több tényező együttes hatásának tudható be.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2024. január 1-jei adatai szerint Eger állandó népessége 49 486 fő volt, ebből 26 811 nő és 22 675 férfi. Ez 495 fős csökkenést jelent az előző évhez képest, amikor még 49 981 fő élt a városban (KSH, 2024). A város népessége 2010-ben még meghaladta az 55 000 főt, tehát közel másfél évtized alatt több mint 5 500 fővel lett kevesebb Eger lakóinak száma. A népességfogyás hátterében több demográfiai tényező is áll. Az egyik legfontosabb az előrejedés: a lakosság korösszetétele folyamatosan változik, egyre kevesebb a fiatal, aktív korú lakos, és nő az idősek aránya. A KSH 2022. szeptember 30-i statisztikái szerint a város lakóinak mindössze 11,9%-a tartozik a 0–14 éves korosztályba, míg a 65 év felettiek aránya 25,1%

volt, ami országos viszonylatban is kiemelkedően magasnak számít (KSH, 2022). A munkaképes korúak (15–64 év) aránya 63%, de ez az érték is csökkenő tendenciát mutat.

A természetes fogyás – vagyis a halálozások számának tartósan meghaladása a születések számához képest – szintén hozzájárul a csökkenéshez. Emellett az elvándorlás is számottevő: sok fiatal a fővárosban vagy külföldön keres munkát és jobb megélhetési lehetőségeket, így Eger számára kihívást jelent a fiatal, képzett munkaerő megtartása. A népességcsökkenés nemcsak társadalmi, hanem gazdasági következményekkel is jár. Az elöregedő társadalom növekvő terhet ró az egészségügyi és szociális ellátórendszerre, valamint csökkenti a gazdasági aktivitást és a potenciális munkaerő számát. A helyi önkormányzat és a gazdasági szereplők számára ezért különösen fontos feladat a város vonzerőjének növelése, például a fiatalok helyben tartásával, a lakhatási körülmények javításával, a munkahelyteremtéssel és a szolgáltatások színvonalának fejlesztésével.

Eger demográfiai helyzete kihívásokkal teli, de megfelelő intézkedésekkel és hosszú távú stratégiákkal lehetséges a negatív tendenciák mérséklése, és a város élhetőségének növelése, különösen a fiatalabb korosztályok számára.

3.1.4 Infrastruktúra

Eger városának infrastruktúrája jól fejlett, különösen figyelembe véve, hogy egy közepes méretű, történelmi múltú megyeszékhelyről van szó. A város közlekedési, közműsítési és intézményi rendszere lehetőséget biztosít a lakosság életminőségének fenntartására, valamint az idegenforgalom és a gazdaság fejlődésére.

Közlekedés:

Eger közúti kapcsolatai jól kiépítettek. Az M25-ös gyorsforgalmi út 2020-as átadásával a város közvetlen kapcsolatba került az M3-as autópályával, így gyorsabb elérhetőséget biztosít Budapest és az ország keleti része felé. A városban működő helyi és helyközi autóbusz-közlekedést a Volánbusz biztosítja. A vasúti közlekedés is jelentős, bár korszerűsítésre szorul: a város a 87-es számú vasútvonal mentén helyezkedik el, így vonattal elérhető többek közt Budapest, Füzesabony és Szilvásvár felől is.

Ivóvíz, csatornázás és energiaellátás:

Eger infrastruktúrája a közműellátás szempontjából is fejlett. A város teljes mértékben csatornázott, a lakosság 100%-a hozzáfér az ivóvíz-hálózathoz. A vízellátást az Egri Vízmű Zrt. biztosítja, míg az energiaellátást az MVM és az E.ON látja el. A

településen több közintézmény is részt vesz a megújuló energiaforrások (pl. napelemek) használatában, főként uniós támogatásokkal megvalósult beruházások keretében.

Oktatási és egészségügyi intézmények:

Eger iskolavárosként ismert: itt található többek között az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, valamint számos középiskola és általános iskola. Az egészségügyi infrastruktúrát a Markhot Ferenc Kórház biztosítja, amely a régió egyik legnagyobb egészségügyi ellátó központja, és sürgősségi, belgyógyászati, valamint járóbeteg-ellátást is nyújt.

Digitális infrastruktúra:

Az elmúlt években Eger kiemelten foglalkozott a digitális fejlesztésekkel. A város közintézményeiben és számos közterületen elérhető ingyenes Wi-Fi-hálózat működik, és több helyen korszerűsítették a közvilágítást LED-alapú technológiára. Az e-közigazgatási szolgáltatások fejlődése is megfigyelhető, hiszen a városi ügyintézés egyre nagyobb része online felületen is elérhető.

Idegenforgalmi és szabadidős infrastruktúra:

Eger infrastruktúrája szorosan kapcsolódik a turizmushoz. A város termálfürdője, az Egri Termálfürdő és az élményfürdő, valamint a Szépasszony-völgy borospincéi komoly vonzerőt jelentenek a látogatók számára. A történelmi belvárosban kialakított sétálóutak, a vár környékének turisztikai fejlesztései, valamint a kerékpárutak bővítése mind hozzájárulnak a város vonzerőjének növeléséhez.

Eger tehát komplex, jól kiépített infrastruktúrával rendelkezik, amely – bár folyamatos fejlesztésre szorul – biztosítja a lakosság ellátását, a város fenntartható működését és az idegenforgalom kiszolgálását. A jövőbeni fejlesztések fókuszában a zöldenergia, a közlekedési korszerűsítések és a digitális megoldások bővítése állnak.

3.1.5 Látnivalók

Eger Magyarország egyik legismertebb és legkedveltebb történelmi városa, amely gazdag kulturális örökségével, barokk hangulatú belvárosával és turisztikai vonzerejével az ország egyik legnépszerűbb úticélja. A város látványosságai nemcsak a magyar, hanem a nemzetközi turisták számára is egyedülálló élményt nyújtanak, hiszen

a történelmi emlékek, az épített örökség, a vallási helyszínek, valamint a természetes környezet harmonikusan kapcsolódnak össze.

Az egyik legismertebb látványosság az Egri Vár, amely az 1552-es török ostrom során tanúsított hősi ellenállás révén vált legendássá. A Dobó István Vármúzeum állandó és időszakos kiállításai, a kazamaták és a bástyák betekintést nyújtanak a város történelmébe, különösen a török korban betöltött szerepébe¹. A vár az egri identitás egyik központi szimbóluma, és a város szinte minden pontjáról jól látható. A Bazilika (Szent Mihály- és Szent János-főszékesegyház) Magyarország második legnagyobb temploma, klasszicista stílusban épült 1831 és 1837 között. A templom orgonája Európa egyik legnagyobb koncertorgonája, így nemcsak vallási célokat szolgál, hanem gyakran adnak otthont orgonakoncerteknek is.

Eger híres a minaretről is, amely a város török kori múltjának egyik legfontosabb emléke. A 40 méter magas építmény az egykori dzsámi tornya volt, és ma is megmászható, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a városra. Ez Európa legészakibb álló minaretje. A Szépasszony-völgy, Eger híres borvidékének központja, ahol több tucat borospince található. A völgy a város borturizmusának központja, ahol a látogatók megismerkedhetnek a híres Egri Bikavérrel és más helyi borfajtákkal. A vendéglátóhelyek, teraszok és kóstolók révén a völgy a borkultúra egyik központi helyszíne, különösen a nyári hónapokban. A Török Fürdő Eger gyógyturizmusának egyik kiemelkedő eleme. A fürdőt a 17. században építették a törökök, és azóta is működik, modern wellness-szolgáltatásokkal kiegészítve. A fürdő kupolája alatt található vörös márvány medence eredeti, több százéves török építészeti elem.

A város belvárosában sétálva a látogatók olyan barokk stílusú épületekben gyönyörködhetnek, mint az Érseki Palota, a Minorita templom, valamint a Dobó tér, amely Eger történelmi főtere. A tér közepén Dobó István szobra áll, amelyet Stróbl Alajos készített, és amely a hősi várvédelemnek állít emléket. Az Érseki Palota Turisztikai Látogatóközpont, amely 2016-ban nyílt meg, lehetőséget ad arra, hogy a látogatók felfedezzék az egri érsekség műkincseit, dokumentumait és történetét. A kiállítás interaktív módon, modern installációk segítségével meséli el a város vallási életének alakulását. A kulturális intézmények közül kiemelkedik a Gárdonyi Géza Emlékház, ahol az író egykori lakóhelyét tekinthetik meg az érdeklődők. Gárdonyi itt írta az *Egri*

csillagokat, amely nemcsak irodalmi klasszikus, de hozzájárult a város történelmi jelentőségének népszerűsítéséhez is.

Mindezek mellett Eger városa egész évben kínál különféle kulturális rendezvényeket, fesztiválokat (pl. Egri Bikavér Ünnepe, Vino Kóstoló Ünnepe, Egri Csillag Weekend), amelyek szintén hozzájárulnak a turizmus és a kulturális élet fejlődéséhez.

3.1.5.1 Az egri vár

Az Egri Vár Magyarország egyik legfontosabb történelmi emlékhelye, amely nemcsak Eger városának, hanem a magyar nemzettudatnak is szimbolikus jelentőségű. A vár neve szinte összeforrt az 1552-es török ostrommal, amikor Dobó István várkapitány vezetésével a maroknyi védősereg hősie ellenállása megakadályozta a sokszoros túlerőben lévő oszmán haderő győzelmét. Az eseményt Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című regénye is halhatatlanná tette, amely nemcsak történelmi visszatekintés, hanem a hazaszeretet és önfeláldozás irodalmi szimbóluma is lett.

A vár története azonban jóval korábban kezdődik. A XIII. században, a tatárjárást követően épült meg az első kővár a püspökség védelmére, miután az eredetileg a mai Egerszalók területén lévő püspöki központot Egerbe helyezték át. A következő évszázadokban folyamatos bővítésen és erősítési munkálatokon esett át, különösen a 15. században, amikor az olasz bástyarendszerű erődépítészet jegyei jelentek meg rajta (Dobos, 2017).

4. ábra Az egri vár régen.

(Forrás: <https://egrivar.hu/c/az-egri-var-tortenete-roviden>)

Az 1552-es ostrom idején a vár mintegy 2.000 védője, köztük nők is, bátran szállt szembe a 35-40.000 fős török sereggel. A védők kitartása és elszántsága példátlan volt: a falakon küzdő katonák, városlakók, valamint a felkészített védelmi rendszer lehetővé tette, hogy a törökök – a kor szokásaival ellentétben – vereséggel távozzanak (B. Szabó, 2019). Ez az esemény a magyar történelem egyik legnagyobb katonai diadalaként vonult be a köztudatba.

A vár később, a XVII. század végén végleg felszabadult a török uralom alól, majd a Habsburgok idején részben elvesztette katonai jelentőségét, sőt egyes részeit fel is robbantották, hogy megelőzzék az esetleges újabb felkelések kiindulópontjává válását. A 20. században régészeti feltárások és restaurációs munkálatok során állították helyre több részét, így ma a vár látogatható múzeumként működik, és az Egri Vár története tovább él a Dobó István Vármúzeum kiállításain keresztül.

A vár nem csupán múzeumként, hanem kulturális rendezvényhelyszínként is funkcionál. Szabadtéri színházi előadások, történelmi újrakisztások, gyermekprogramok, kiállítások színesítik a látogatói élményt. A vár falairól nyíló panoráma pedig Eger városának egyik legszebb látványát kínálja, hozzájárulva a hely idegenforgalmi jelentőségéhez (Eger MJV Önkormányzat, 2023).

3.1.5.2 Az egri bazilika

Az Egeri bazilika, hivatalos nevén Szent Mihály- és Szent János-főszékesegyház, nemcsak vallási, hanem kulturális és építészeti szempontból is Eger egyik legkiemelkedőbb műemléke. Magyarország második legnagyobb templomaként tartják számon, és az Egeri Főegyházmegye központjaként szolgál. A klasszicista stílusú épület a város jelképei közé tartozik, és jelentős szerepet tölt be a vallási turizmusban is.

A bazilika építése 1831-ben kezdődött Hild József tervei alapján, és 1837-ben fejeződött be. A tervező, aki egyébként a budapesti Szent István-bazilika egyik építésze is volt, az egri templomnál a római Panteon formavilágából merített ihletet. Az épület háromhajós bazilika alaprajzú, két hatalmas toronnyal rendelkezik, amelyek a főhomlokzat két oldalán állnak, középen pedig egy monumentális oszlopsorral tagolt előcsarnok található, amely a görög templomok formáját idézi. Az oszlopok 17 méter magasak, és 9 méter hosszú gránit tömbökből készültek, ami a korszak egyik mérnöki csúcsteljesítményének számít (Műemlékem.hu, 2023).

A belső tér gazdagon díszített: a kupolát Lotz Károly freskói ékesítik, az oltár mögötti szentély pedig díszes márványborítást kapott. Az orgona, amelyet a bécsi Moser cég készített, korának egyik legmodernebb hangszere volt, és a mai napig is rendszeresen használják koncertek alkalmával. A templomba belépve különösen figyelemre méltóak a szobrok és domborművek, amelyek Szent Mihály és Szent János apostol életét mutatják be.

A bazilika nemcsak vallási célokat szolgál, hanem számos kulturális és zenei rendezvénynek is otthont ad. A nyári orgonakoncertek, kórushangversenyek és ünnepi szertartások évente több ezer látogatót vonzanak. Emellett jelentős szerepet tölt be a város egyházi életében: itt tartják a legfontosabb liturgikus eseményeket, püspöki miséket, valamint egyházi ünnepségeket (Egeri Főegyházmegye, 2022). A bazilika közvetlen környezete, a Széchenyi István utca és az Eszterházy tér is jelentős idegenforgalmi csomópont, hiszen a Líceum épületével és a Vár közelségével Eger kulturális negyedének szívévé alkotja.

3.1.5.3 Az egri líceum

Az Egeri Líceum, hivatalos nevén az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum épülete, az egyik legjelentősebb barokk műemlék Magyarországon, valamint a

város szellemi és oktatási központja. A hatalmas, négyszögletes alaprajzú, belső udvaros épület nemcsak egyetemi funkciókat lát el, hanem egyházi, tudományos és kulturális intézményként is működik.

Az épületet Eszterházy Károly egri püspök kezdeményezésére emelték 1765 és 1785 között. Az eredeti cél az volt, hogy az intézmény a Magyar Királyság negyedik egyeteme legyen, azonban a bécsi udvar csak líceumként engedélyezte működését. Ennek ellenére az épület funkciója mindvégig meghatározó maradt az oktatás és a tudomány szempontjából. A tervező Fischer István építész volt, aki barokk stílusú, de klasszicista elemeket is tartalmazó palotát álmodott meg (Szabó, 2011).

A Líceum épületében jelenleg több jelentős intézmény található, többek között az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem központi épülete, a város egyik legfontosabb könyvtára, a Benedek Elek Pedagógiai Könyvtár, valamint a híres Specula Csillagvizsgáló és Varázstorony. A csillagvizsgálót az 1776-ban épült toronyban helyezték el, amely Európa egyik legrégebbi ilyen célra épült obszervatóriuma. A kupolából csodálatos panoráma nyílik Egerre.

Az épület homlokzata és belső tere is különösen gazdagon díszített. A díszterem, más néven a Freskóterem, lenyűgöző mennyezeti freskóval büszkélkedhet, amelyet Kracker János Lukács készített. A kép allegorikus formában ábrázolja a tudományok és az oktatás győzelmét a sötétség felett, középpontjában Minervával, a bölcsesség istennőjével.

Az épület falain az "Agria" és "Erlau" feliratok több helyen is fellelhetők, utalva a város latin és német nevére. A Líceum elnevezését ma is több egri intézmény, szolgáltatás (például vonatok, mozi, közterületek) használja, ami a város történelmi örökségének mély beágyazottságát mutatja.

3.1.5.4 Szépasszonyvölgy

A Szépasszonyvölgy Eger városától nyugatra található, festői fekvésű borvidéki városrész, amely nemcsak a helyiek, hanem a turisták körében is rendkívül népszerű úti cél. A völgy elsősorban híres borospincéiről, borkóstoló helyeiről, valamint barátságos, vendégszerető hangulatáról, ahol a látogatók testközelből ismerhetik meg az egri borvidék hagyományait és ízeit.

A Szépasszonyvölgy elnevezés eredete máig nem teljesen tisztázott, többféle legenda és feltételezés is él róla. A legismertebb történet szerint egy szépséges asszony lakott a völgyben, akit a környékbeli férfiak gyakran látogattak titokban. Egy másik magyarázat szerint a név a pogány időkből származik, és egy, a termékenységhez kapcsolódó istennőhöz köthető, akit a „szépasszony” névvel illettek (Kőszegi, 2015). A különféle értelmezések csak fokozzák a hely varázsát és misztikumát.

A völgyben ma több mint 40 borospince található, melyek közül sok régi tufába vájt pinceként működik. Ezekben a természetes pincejáratokban ideális a hőmérséklet és a páratartalom a borok tárolásához, érleléséhez. Az egri borvidék legjellegzetesebb nedűi, mint a Egri Bikavér, az Egri Csillag, valamint a Kékfrankos és az Olaszrizling itt kóstolhatók meg autentikus környezetben.

A Szépasszonyvölgyben nemcsak borkóstolásra van lehetőség, hanem kulturális programok, szabadtéri koncertek, gasztronómiai fesztiválok is gyakran megrendezésre kerülnek. A tágas, parkosított terület kiválóan alkalmas piknikezésre, családi kirándulásokra vagy romantikus sétákra is. A völgyet gyalogosan, biciklivel vagy kiskocsival is könnyedén meg lehet közelíteni a városközpontból.

A hely nemcsak a borkedvelőknek jelent kihagyhatatlan úti célt, hanem azoknak is, akik szeretnék kikapcsolódni egy természetközeli, nyugodt környezetben, miközben megismerkednek Eger egyik legismertebb kulturális és turisztikai kincsével.

4. A KUTATÁS EREDMÉNYEI

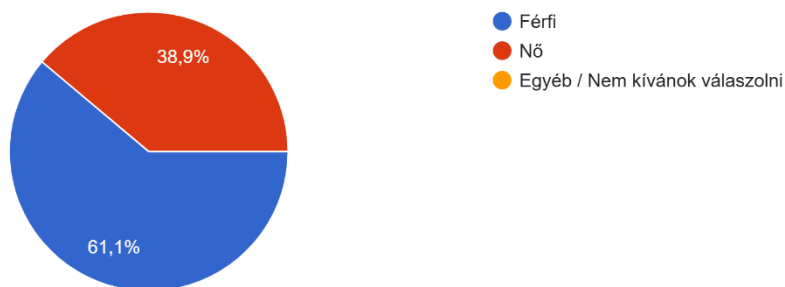
Egy primer kutatás keretében kérdőíves módszerrel vettem számba Eger ismertebb vendéglátóhelyeinek álláspontját a környezettudatosság terén, emellett egy másik kutatás keretén belül az egri lakosok észrevételeit a vendéglátóhelyekkel kapcsolatban.

Az egri lakosok és Eger környékén élő személyek számára készített kérdőívvel sok olyan fontos dologra kérdeztem rá. A kutatásom célja az volt, hogy feltárjam azt, hogy a helyi lakosság mennyire érzékeli a vendéglátóhelyiségek fenntarthatóságra irányuló törekvéseit, illetve hogyan ítélik meg azok környezettudatos működését. A felmérés során olyan témakörökre tértem ki, mint a szelektív hulladékgyűjtés, a helyi termékek használata, az energiatakarékos üzemelés, valamint az ételpazarlás elleni fellépés.

4.1 Az egri lakosok számára szánt kérdőív.

Az első körben alapvető adatokat gyűjtöttem a vendéglátóipari egységek vezetőitől. Ezek alapján megállapítható, hogy az éttermek igazgatóinak 61,1%-a férfi, míg 38,9%-a nő (1. ábra).

Neme:
72 válasz

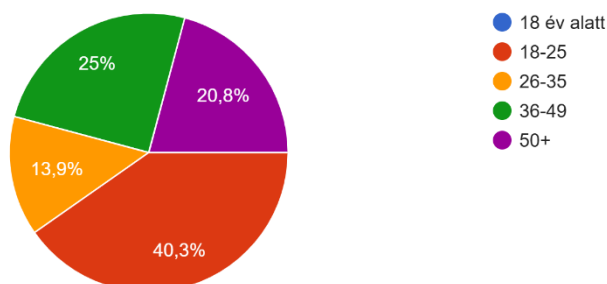
5. ábra A kitöltők nem szerinti megoszlása

(Saját forrás)

Ezenkívül érdekes adat, hogy a kitöltők 40,3%-a a 18-25 év közötti korosztályba tartozik, 25%-a 36-49 közöttiek, 20,8%-uk 50+ korosztályt képviseli, és mindössze 13,9%-uk az 26-35 év közötti korosztályba sorolható (2. ábra).

Életkora:

72 válasz

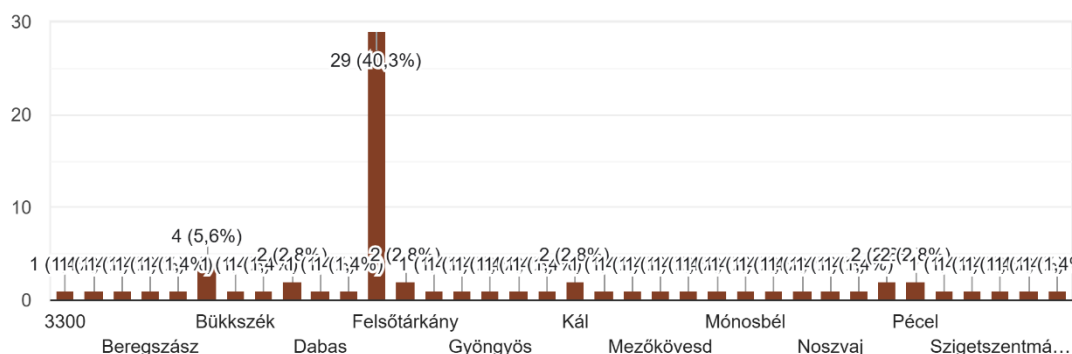
6. ábra A kitöltők korcsoportok szerinti megoszlása

(Saját forrás)

A kitöltöttek lakhelye szerinti megoszlása nagyon változó, mivel akik kitöltötték különböző lakhellyel rendelkeznek, viszont heti vagy havi szinten látogat egri vendéglátóhelyeket. A kitöltöttek 40,3%-a Egerben él, 5,6% budapesti lakos, Cserépfalva, Felsőtárkány, Kál, Ostoros és Pécel külön-külön 2,8%-a.

Hol található az Ön állandó lakhelye? (város/falu neve)

72 válasz

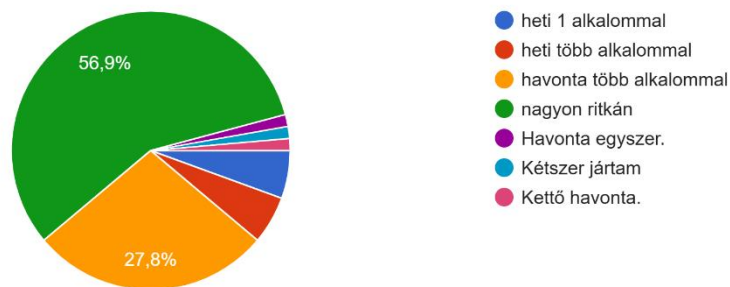
7. ábra A kitöltők lakhely szerinti megoszlása

(Saját forrás)

A következő ábrán áthatható milyen gyakorisággal látogatják a vendégek a vendéglátóhelyeket, 56,9% nagyon ritkán jár étterembe, 27,8% havonta többször is elmennek és ott étkeznek, 5,6% heti egy vagy több alkalommal, 1,4% pedig havonta egyszer vagy kétszer néz be egy egri vendéglátóhelyiségbe.

Milyen gyakorisággal látogat egri vendéglátóhelyeket?

72 válasz

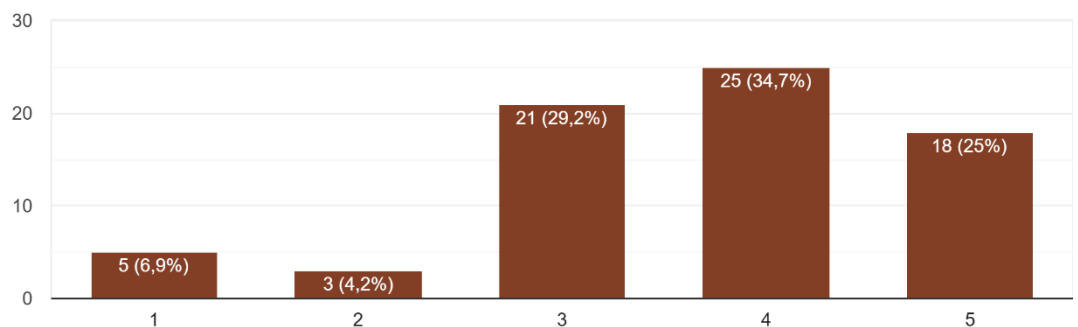
8. ábra A kitöltők látogatási gyakorisága

(Saját forrás)

A felmérés révén részletes információt szereztem arról, hogy a vendégek mennyire igénylik, hogy egy helység környezetbarát módon működik-e. Ez a változtatás és szabályozás szintjén egyaránt azt mutatja, hogy mennyire figyelnek a költségmegtakarításra és a hatékonyságra. Az összegzés alapján látható, hogy a megkérdezett vendégek közül 34,7%-a fontosnak tartja, hogy egy adott étterem fenntartható módon működjön a vendégek 29,2%-nak közepesen fontos, 25% kiemelten fontosnak tartja, 6,9%-át egyáltalán nem érdekli milyen módon működik a vendéglátóhelység és 4,2%-át nem tartja fontosnak. (5. ábra).

Mennyire tartja fontosnak, hogy egy vendéglátóhely környezetbarát módon működjön?

72 válasz

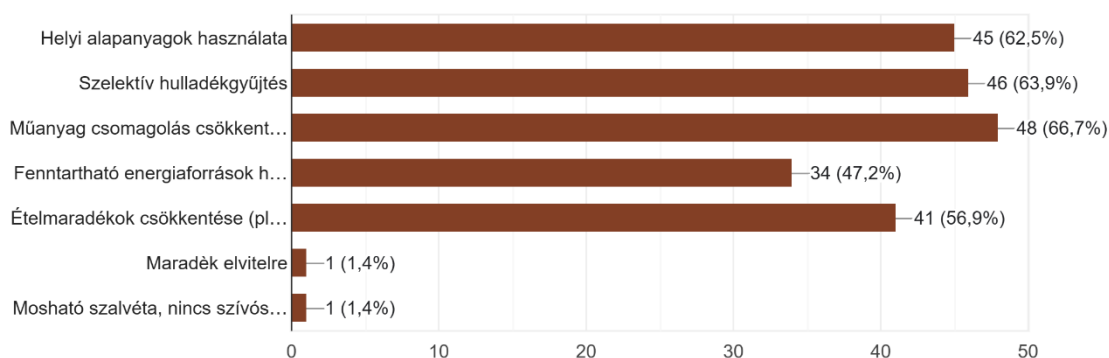
9. ábra A kitöltők fontossági megoszlása

(Saját forrás)

Az emberektől azt is megkérdeztem, hogy látják milyen megoldások lennének egy étterem számára vonzóak környezettudatosság terén. A legöbbit a műanyag csomagolás csökkentése nyerte el 66,7% a az embernek ezt nagyon fontosnak tartja, továbbá 63,9% a szelektív hulladékgyűjtést jelölte fontosnak, 62,5% a helyi alapanyagok használatát, 47,2% a fenntartható energiaforrások használatát tartja jelentősnek és mindössze a 1,4% kapott a maradék elvitele és mosgató szalvéta alkalmazása.

Milyen fenntartható megoldások lennének számára vonzóak egy vendéglátóhelyen? (több válasz is megjelölhető)

72 válasz

10. ábra A kitöltők fenntartható megoldások fontossága

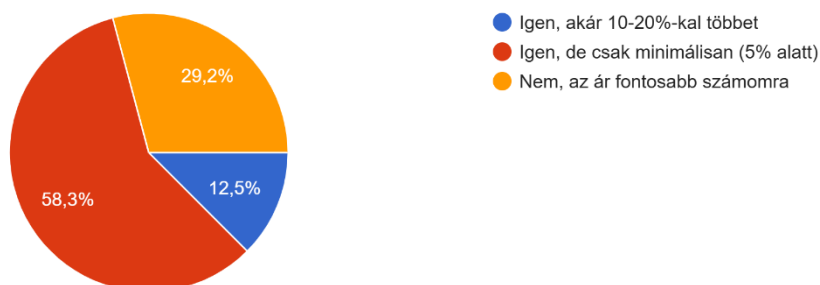
(Saját forrás)

Ami a költségeket illeti, 58,3% a válaszadóknak szívesen fizetne 5%-kal többet egy ételért, ha az egy fenntarthatóbb módon készül, a válaszadók 12,5% akár 10-20% többet is képes lenne kifizetni és egész 29,2% számára ár sokkal fontosabb, mint az, hogy fenntarthatóbb módon készüljön el az ételük. Ezek az eredmények azt igazolják, hogy az

emberek nagyja inkább a környezetvédelmet tartja fontosabbnak az ár helyett.

Hajlandó lenne-e többet fizetni egy ételért, ha az egy fenntarthatóbb módon készült?

72 válasz

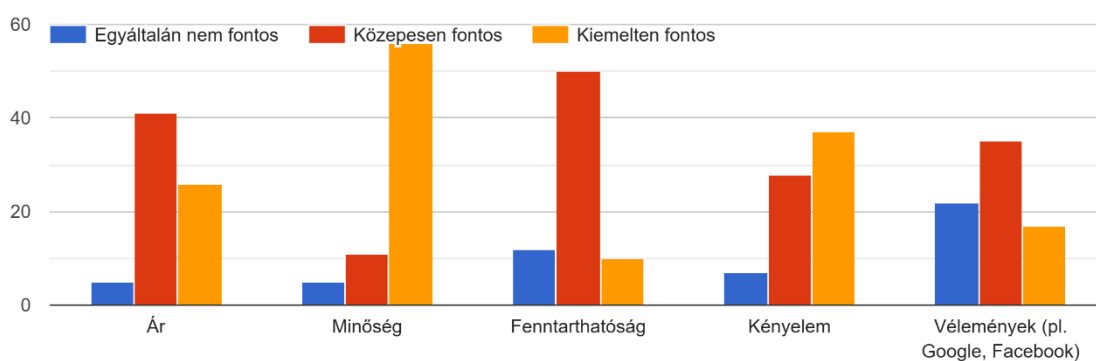

11. ábra A kitöltők költségét illető megoszlás

(Saját forrás)

A következő kérdés az étteremválasztást célozta meg, milyen befolyásoló tényezők alapján döntenek el, hogy melyik étterembe fordulnak meg az emberek. A vendégek számára a legfontosabb a hetvenkét válasz közül ötvenhat kitöltő számára kiemelten fontos a minőség, továbbá a fenntarthatóság, ezt ötven válaszadó választotta közepesen fontosnak és végül az ár volt negyvenegy vendég számára közepesen fontos. A kényelmet és a véleményeket nem tartják olyan fontosnak

Mi befolyásolja leginkább az étteremválasztását?

12. ábra A kitöltők étteremválaszti megoszlása

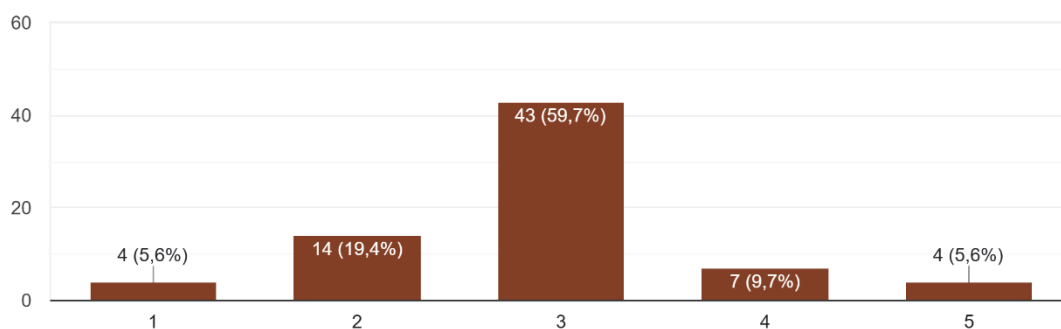
(Saját forrás)

A következő kérdés az arra irányult, hogy az egri vendéglátóhelyek mennyire figyelnek oda a fenntarthatóságra egytől ötig terjedő skálán kellett az embereknek

értékelniük és 59,7% a válaszadóknak közepesre értékelte, ebből arra a következtetésre jutottam, hogy hajlanak a fenntarthatóság felé, de van még hova fejlődniük.

Mennyire tapasztalja, hogy az egri vendéglátóhelyek figyelnek a fenntarthatóságra? (1-től 5-ig terjedő skálán)

72 válasz

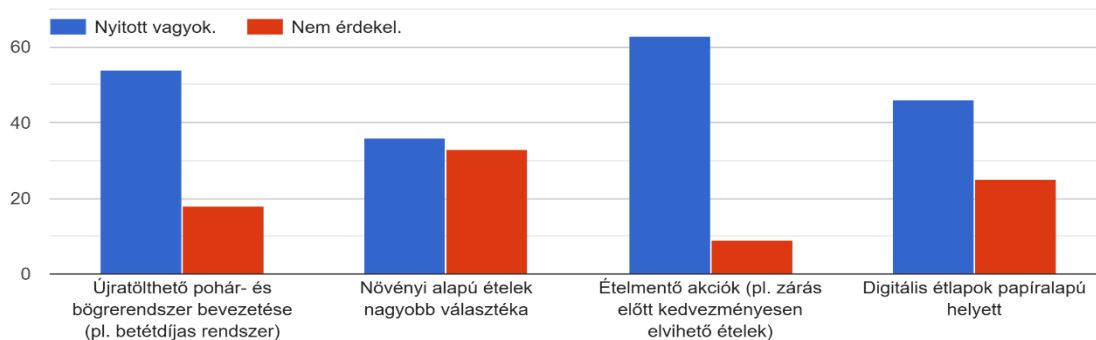

13. ábra A kitöltők megfigyelései a fenntarthatóság szempontjából

(Saját forrás)

Az ábra eredményei alapján elmondható, hogy a válaszadók jelentős része nyitott a megadott környezetbarát megoldásokra. A legnagyobb arányban az ételmentő akciókat támogatják, ahol a kitöltők túlnyomó többsége szívesen élne ezzel a lehetőséggel, hogy a nap végén kedvezményesen vásárolhasson megmaradt ételeket. Ez a megoldás gazdasági szempontból is rendszer előnyös, hiszen hozzájárul az élelmiszerpazarlás csökkentéséhez és a tudatos fogyasztáshoz. Hasonló eredményeket ért el az újratölthető pohár- és bögrerendszer bevezetése, például betétdíjas rendszer formájában, ami arra utal, hogy a fogyasztók hajlandóak részt venni az egyszer használatos eszközök megszüntetésében. A digitális étlapok alkalmazása is pozitív fogadtatásra talált, ami azt mutatja, hogy a technológiai megoldások terjedése, mint például az asztalokon található QR kódok beolvasása, nemcsak praktikussági, hanem fenntarthatósági szempontból is elfogadottá vált. A növényi alapú ételek választékának bővítése esetében már kiegyenlítettebb a megoszlás: bár sokan nyitottak az alternatív étrendekre, jelentős azok aránya is, akiket ez a változtatás nem érdekel. Ez arra utalhat, hogy a növényi alapú táplálkozás még mindig nem mindenki számára vonzó vagy elfogadott alternatíva. A környezetbarát megoldások bevezetése a vendéglátásban kedvező fogadtatásra találna, különösen, ha azok gazdasági előnyökkel is járnak, illetve ha a változtatások nem igényelnek túl nagy kompromisszumot a fogyasztói szokásokban.

Mennyire lenne nyitott az alábbi környezetbarát megoldásokra vendéglátóhelyeken?

14. ábra A kitöltők nyitottsága a környezetbarát megoldásokra
(Saját forrás)

A legutolsó rész, egy szabad szöveges kérdés volt és a következő válaszokat adták (9 válasz):

Ha van ötlete vagy személyes tapasztalata ezen a téren, kérjük, ossza meg velünk!

1.táblázat

A kitöltők személyes tapasztalatai

1.	Nincs
2.	.0
3.	Számomra plusz pont, ha az étteremnek van kültéri/terasz része
4.	Érdeemes megtanulni főzni és azt enni az a fenntartható!
5.	Fent leírtak, a papír alapú étlapnak nincs jelentős ökológiai lábnyoma. A rengeteg külön csomagolt üdítőnek van, ha vállalná egy étterem, hogy csak üveg és alu csomagolású itala lenne az tudna motiválni.
6.	Nyitott lennék pluszban a bio alapanyagokból történő ételkészítésre.
7.	Vannak dolgok, amik nem férnek össze. Pl.: Ha valaki finomat akar enni, nem néz be a konyhába, csak jó legyen az étel, de valójában fontos lenne a fenntarthatóság. Ha igazi finom pizzát akar enni az olasz alapanyagoknak nincsen párja, pedig fontos lenne a hazai támogatása.

8.	Szerintem az éttermeknek fel kell hívniuk a figyelmet a tudatosabb étkezésre. Egyben lehetőséget és tájékoztatást kellene nyújtaniuk a vendégeik számára, hogy számukra fontos a környezettudatos étkezés. Az emberek edukálásával lehet csak a környezetet megváltoztatni. Ahogy megvoltak az emberek rögtön jöhetnek is a poharak és a többi eszköz, amivel a cég szeretne fellépni.
9.	Vannak olyan helyek, ahol QR kód van az asztalon, azt beszkennek és azon keresztül rendelnek.

A válaszokból jól látszik, hogy sokan fontosnak tartják a környezettudatosságot, és szívesen látnák, ha az éttermek is jobban figyelnének erre. Többen írták, hogy jó lenne, ha a vendéglátóhelyek felhívnák a figyelmet a tudatos étkezésre, és tájékoztatnák a vendégeket arról, mit tesznek a fenntarthatóságért. Voltak, akik szerint nem a papír alapú étlapok a legnagyobb probléma, hanem inkább a sok műanyag csomagolás, például a külön csomagolt üdítők. Néhányan szívesen látnák, ha csak üveg vagy alumínium csomagolású italok lennének. Volt, aki azt is megemlítette, hogy szívesen fogyasztana bio alapanyagokból készült ételeket.

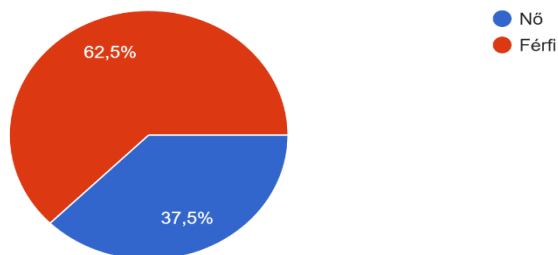
Egyesek úgy gondolják, hogy ha valaki igazán finomat akar enni, akkor néha nehéz csak a hazai alapanyagokat választani, mert bizonyos ételekhez – például az olasz pizzához – az eredeti, import alapanyagok jobbak. Pozitív visszajelzés volt a kültéri, teraszos lehetőségekre, valamint a QR-kódos digitális étlapra is. Többen azt is megjegyezték, hogy a legfenntarthatóbb megoldás továbbra is az otthoni főzés.

4.2 A vendéglátóhelyek számára szánt kérdőív.

A vendéglátóhelyeknek szánt kutatásomra különös hangsúlyt fektettem a mindennapi működés során alkalmazott intézkedésekre, például a hulladékkezelés, vízgazdálkodás és energiagazdálkodás terén. Tizenhat vendéglátóhelyet vontam be a kutatásba. Az összegyűjtött válaszok összhangban vannak azzal a tendenciával, hogy Eger a fenntarthatóság elvei és gyakorlata elterjedtek. A kérdések és az ezekre adott válaszok a mellékletben találhatóak, amelyeket csatolva mellékelek a dolgozatomhoz. (1. sz melléklet, 2. sz melléklet).

Az első körben alapvető adatokat gyűjtöttem a vendéglátóipari egységek vezetőitől. A diagramm alapján. Ezek alapján megállapítható, hogy az éttermek igazgatóinak 69,6%-a férfi, míg 30,4%-a nő (1. ábra).

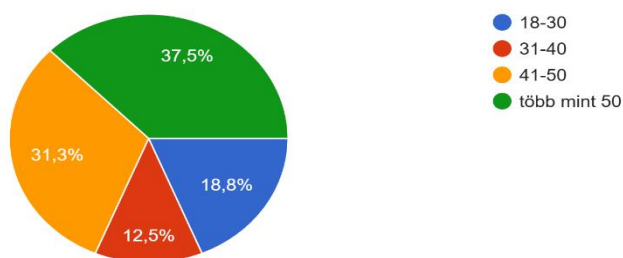
Nem
16 válasz

15. ábra Az étteremtulajdonosok nem szerinti megoszlása

További érdekesség, hogy a vezetők 4,3%-uk tartozik a 18-30 év közötti korosztályba, míg 37,5%-uk több mint 50 évesek, 31,3% a 41-50 év közöttiek közé sorolható. A válaszadók mindössze 12,5%-a a 31-40 éves korosztályhoz tartozik (2. ábra).

Kor
16 válasz

16. ábra Kor szerinti megoszlás

2. táblázat

A kutatásban megadott helyek nevei:

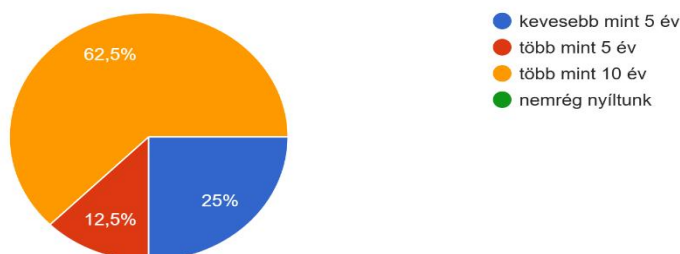
Trifla
Dopamin Juice and Spirit Bar
Hotel Korona Eger
Patronus Bár
Kávésdoboz Coffee Bar & Deli
Pont. Gasztraműhely
Central Park Eger
The33bar

EGRI Góvinda étterem
Wanda Bor&Pogácsaház
Bolyki Pincészet
Peppino Étterem & Pizzeria
Offi Ház Ege
Bolyki
Fekete Ló Fogadó
Zuzmó Beerkitchen

Továbbá, az éttermekről részletesebb információkat is gyűjtöttem. A kutatás eredményei alapján az éttermek 25%-a kevesebb mint öt éve működik, ami arra utal, hogy az új vendéglátóhelyek száma jelentős. Az éttermek 12,5%-a már több mint öt éve üzemel, ami a stabilabb, hosszabb ideje működő vállalkozásokat képviseli. Érdekes, hogy egész 62,5%-uk rendelkezik több mint tízéves múlttal, ami arra utal, hogy a régóta fennálló éttermek aránya viszonylag magas (4. ábra).

Hány éve dolgozik a vendéglátó?

16 válasz

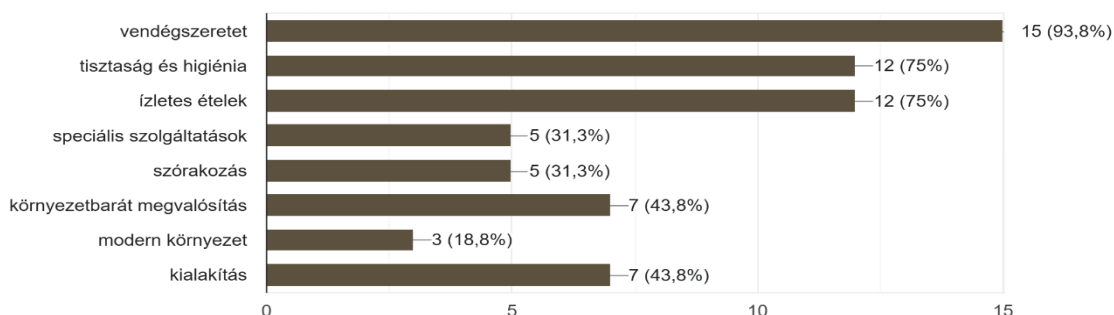

17. ábra Év szerinti megoszlás

Ezenfelül felmértem mit tartanak a legfontosabbnak egy vendéglátóhelyiség működésében. A megkérdezett 16 fő közül 15-en, azaz 93,8%-uk a vendégszeretetet emelte ki, ami azt jelzi, hogy a személyes odafigyelés, barátságos kiszolgálás és pozitív vendégélmény fontos szerepet játszik a vendéglátásban. A tisztaság és higiénia, valamint az ízletes ételek egyaránt a válaszadók 75%-a szerint alapvető fontosságúak, ugyanis ezek elvárt jellemzői egy igényes vendéglátóhelynek. A környezettudatos megvalósítást és a helyiség kialakítását a résztvevők 43,8%-a tartotta lényegesnek, ami arra utal, hogy bár a fenntarthatóság egyre fontosabb szerepet kap, még nem minden vezető számára

elsődleges szempont. A modern környezet (18,8%) és a speciális szolgáltatások (31,3%) kevésbé kaptak hangsúlyt.

Mit tart vállalkozása legfontosabb aspektusának (ebben az esetben több választ is bejelölhet)?
16 válasz

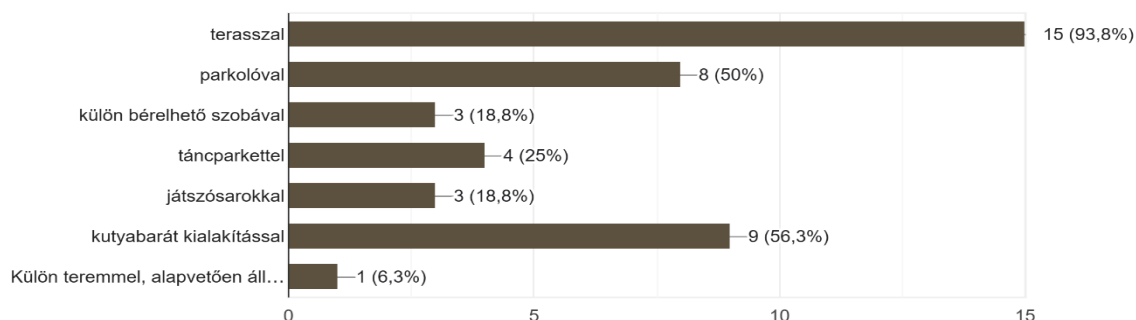
18. ábra Fontos aspektus szerinti megoszlás

A válaszadók visszajelzései alapján jól kirajzolódik, hogy a legtöbb vendéglátóhelyiség igyekszik olyan fizikai adottságokkal rendelkezni, amelyek a vendégek számára még vonzóbb lehet. A legtöbben, 93,8%-uk (15 fő) említette, hogy az adott hely rendelkezik terasszal, ami arra utal, hogy a szabadtéri étkezés, különösen a jó idő közeledtével, fontos szerepet játszik a vendégek számára. A saját parkoló megléte a válaszadók 50%-ának (8 fő) szerint szintén jelentős, hiszen ez nagyban megkönnyíti a megközelíthetőséget és kényelmesebbé teszi a látogatást.

A kutyabarát kialakítással való ellátottságát 9 fő (56,3%) emelte ki, ami egyre nagyobb értéket képvisel a tudatos, állatbarát vendégkör számára. Az olyan extrák, mint a táncparkett (25%), a játszósarok (18,8%), vagy a külön bérelhető szoba (18,8%) kevésbé gyakoriak, de bizonyos célközönség számára ezek is növelhetik az adott vendéglátóhely fontosságát. Érdekességgént egy válaszadó (6,3%) jelezte, hogy az adott hely "külön teremmel rendelkezik, de alapvetően állóhelyes" kialakítású.

A vendéglátó rendelkezik-e:

16 válasz

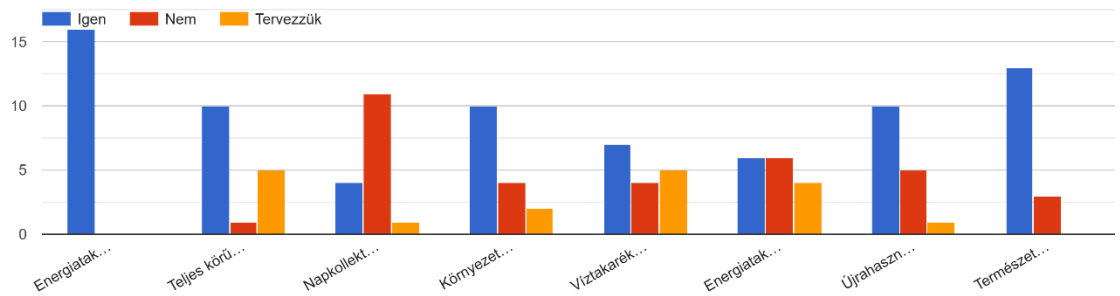
19. ábra Vendéglátóhely vonzási megoszlása

A felmérés során vizsgált vendéglátóegységek fenntartható tendenciája vegyes képet mutatnak, ugyanakkor pozitív irányú elmozdulás érzékelhető. A válaszok alapján az energiahatékony izzók használata dominánsan jelen van az éttermekben, hiszen mind a egység már alkalmazza ezt a megoldást, amely egyértelműen jelzi, hogy az energiatakarékosság ma már szinte alapvető elvárás a fenntarthatóság jegyében.

A természetes alapanyagok alkalmazása szintén előkelő helyen szerepel: 13 esetben már jelen van, és további egységek tervezik a bevezetését. A hulladékszelektálás bevezetése még nem általános, de több helyszínen már szerepel a jövőbeni tervek között. A műanyag eszközök kiváltása, a víztakarékos megoldások és a környezettudatos csomagolás terén szintén van fejlődési potenciál.

Különösen figyelemre méltó, hogy számos egység tervezi a takarékos technológiák bevezetését, ezáltal is növelik a fenntarthatóság arányát a vendéglátásban. Az eredményekből az olvasható ki, hogy a helyek gazdasági és környezeti szempontok alapján alakítják működésüket.

Mely környezetbarát megoldás található meg az étteremben/melyet tervezik bevezetni (cserélni) egy éven belül?

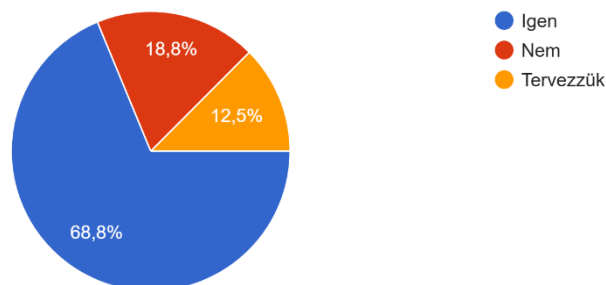

20. ábra Környezetbarát megoldások megoszlása

A környezetvédelem területén a vizsgált vendéglátóhelyek 68,8%-a előnyben részesíti a lebomló papírdobozok használatát az elviteles ételek csomagolásakor, szemben a hagyományos műanyagdobozokkal. Ez a gyakorlat jelentős lépés a fenntarthatóbb működés felé. Bár ez az arány biztató, még mindig van hely a fejlődésre, hiszen a vendéglátóiparban a teljes körű áttérés a környezetbarát csomagolóanyagokra tovább erősíthetné a fenntarthatóság iránti elkötelezettséget. (. ábra).

Használ-e az ön étterme környezetbarát csomagolást (elviteles dobozok)?

16 válasz

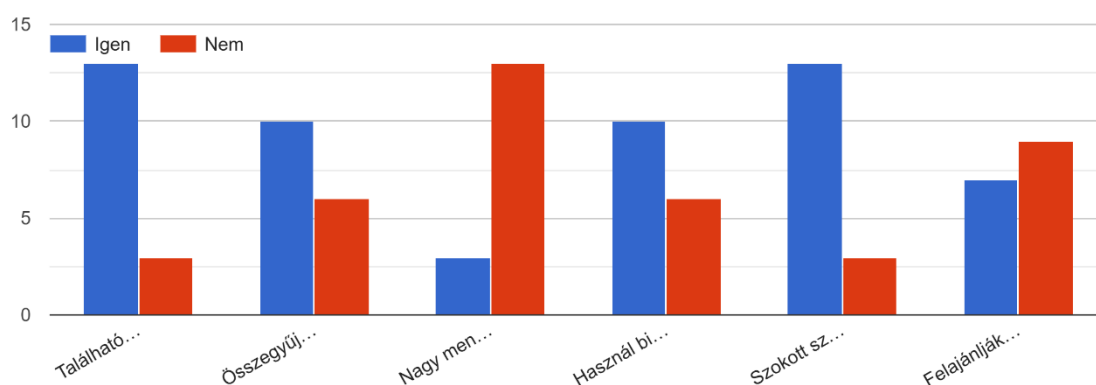

21. ábra Csomagolás szerinti megoszlás

Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezett éttermek közül 13 kínál szezonális ételeket, ami azt jelzi, hogy ezek az éttermek rugalmasan alkalmazkodnak a helyi és szezonális alapanyagokhoz, ezáltal friss és változatos ételeket biztosítanak vendégeiknek. Továbbá, 10 vendéglátóegység összegyűjti és leadja az elhasznált zsiradékot, ami szintén azt jellemzi, hogy az éttermek vezetői odafigyelnek a környezetükre. A megkérdezettek közül szintén 10 használ bio alapanyagokat, amellyel

támogatják a helyi és hazai termelőket a beszerzéseik során, ami szintén a fenntarthatóságra való törekvésüket tükrözi. (7. ábra).

Kérem, igennel-nemmel válaszoljon a következő kérdésekre!

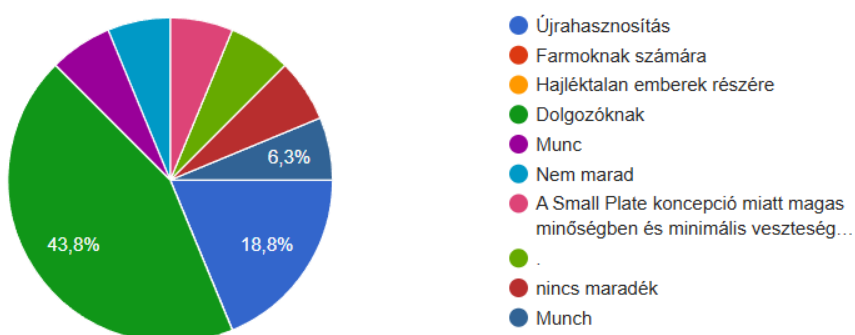
22. ábra Környezetbarát intézkedések szerinti megoszlás

Nem utolsó sorban megvizsgáltam, hogyan kezelik a megmaradt ételeket a megkérdezett vendéglátóhelyek. Az eredmények részben pozitív képet mutatnak: az éttermek 43,8%-a a megmaradt ételeket a dolgozóknak adja, továbbá, 18,8%-uk újrahasznosítja a maradékot.

Ugyanakkor meglepő, hogy a megkérdezett éttermek nem dobják ki a megmaradt ételeket. Minden egység talál egy alternatívát annak érdekében, hogy kevesebb fennmaradt étel maradjon (8.ábra)

Ha felajánlják, akkor kinek?

16 válasz

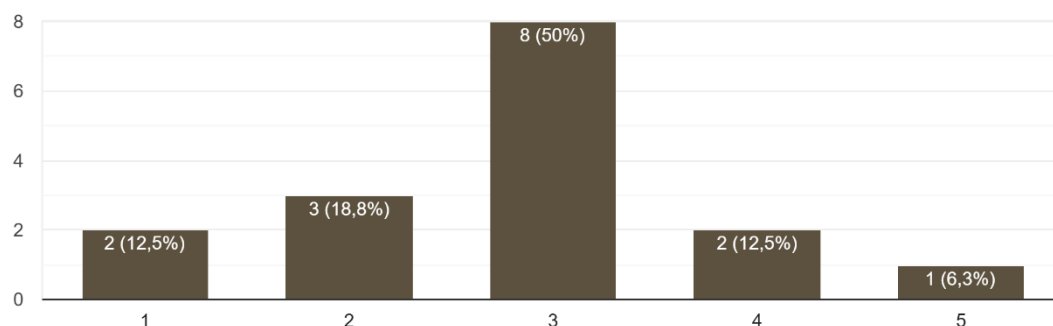
23. ábra Maradék felajánlási megoszlás

A diagram azt mutatja be, hogy a válaszadók mennyire érzékelik a vendégek részéről a környezetbarát megoldások iránti elvárásokat. A 16 válasz alapján az 50% a

válaszadóknak közepes mértékben érzékelik ezeket az elvárásokat (3-as érték). Ennél alacsonyabb szinten, azaz kevésbé érzékelhető módon, 2-es és 1-es értékkel 3 (18,8%) illetve 2 (12,5%) fő válaszolt. Ugyanakkor magasabb elvárásérzékelést (4-es és 5-ös érték) csak kevesen jeleztek: 2 fő (12,5%) adott 4-est, és csupán 1 fő (6,3%) adott maximális, 5-ös értéket.

Mennyire érzékeli, hogy a vendégek elvárják a környezetbarát megoldásokat?

16 válasz

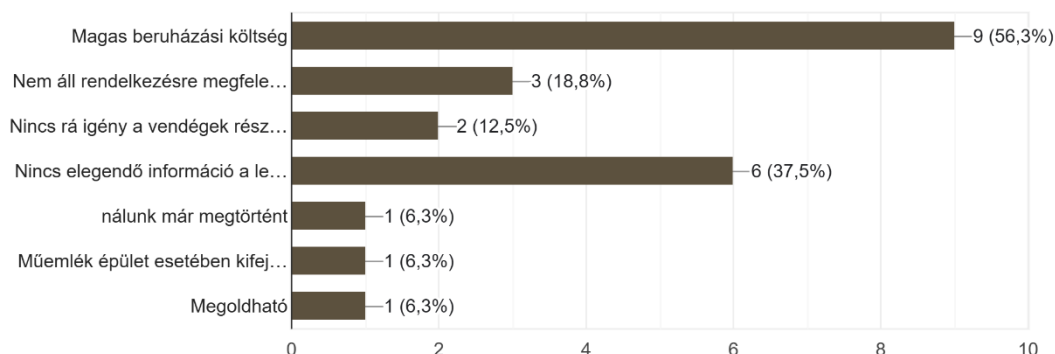

24. ábra Környezetbarát intézkedések megoszlása

A lenti diagram a környezetbarát megoldások bevezetésének akadályait vizsgálja a tulajdonosok szemszögéből. A 16 válasz közül a legtöbben a magas beruházási költségeket nevezték meg fő akadályként, ami azt mutatja. A második leggyakoribb probléma 6 fő szerint nincs elegendő információ a lehetőségekről. Emellett 3 válaszadó a megfelelő infrastruktúra hiányát jelölte meg, míg 2 fő szerint a vendégek részéről nincs igény a környezetbarát megoldásokra. Érdekességgént megjelenik három egyedi válasz is: egy válaszadó szerint náluk már megtörtént a bevezetés, egy másik szerint műemléképület esetében nehézséget jelent az ilyen újítás, mivel Eger sok ilyen épülettel rendelkezik és az önkormányzat nem ad erre lehetőséget, míg egy további válaszadó úgy véli, a megvalósítás nem jelent problémát.

Milyen akadályai vannak a környezetbarát megoldások bevezetésének? (Több válasz is lehetséges.)

16 válasz

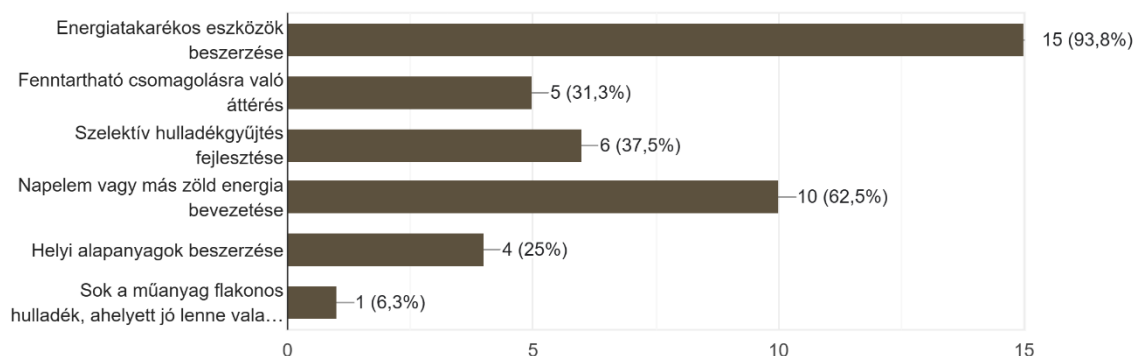

25. ábra Akadályok megoszlása

Végezetül az utolsó diagram azt vizsgálja, hogy a válaszadók milyen területeken használnának fel támogatást környezetbarát fejlesztésekre. Ebből 15 fő az energiatakarékos eszközök beszerzésére fordítanák a támogatást. Emellett 10 válaszadó a napelem vagy más zöld energia bevezetését is prioritásként jelölte meg. További fontos területek a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, valamint a fenntartható csomagolásra való áttérés. A helyi alapanyagok beszerzése is szerepel a válaszok között, amely a fenntartható és helyi gazdaságokat támogató szemléletet tükrözi. Ezek az eredmények egyértelműen azt mutatják, hogy a tulajok nyitottak a környezetbarát fejlesztésekre, különösen, ha ehhez anyagi támogatás is társul.

Ha lenne lehetősége támogatást kapni környezetbarát fejlesztésekre, milyen területeken használná fel? (Több válasz is megjelölhető)

16 válasz

26. ábra Támogási lehetőség megoszlás

A két kérdőívet összegezve arra jutottam, hogy a vendégek és a vendéglátóegységek nagyja odafigyel az ökológiai lábnyom csökkentésére, fontosnak tartják az élővilág megőrzését és annak védelmét. Vannak dolgok, amiben fejlődést igényelnek a vendéghelyiségek, de ez egy minimális odafigyeléssel elérhetik.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatom célja az volt, hogy bemutassam, milyen környezetbarát megoldások találhatók meg jelenleg az egri vendéglátóipari egységekben, valamint hogy ezek a helyek milyen jövőbeli lépéseket terveznek ezen a téren. A kutatás során két külön kérdőívet is készítettem – egyet az egri lakosság, egy másikat a helyi vendéglátóhelyek számára. A válaszok begyűjtése és értelmezése során több érdekes következtetésre jutottam, amelyek megerősítették bennem azt, hogy a környezettudatos szemlélet nemcsak egyéni, hanem vállalati és közösségi szinten is kiemelten fontos.

A szakdolgozatom során nagy hangsúlyt fektettem a fogalmak helyes magyarázatára, az elméleti háttér kidolgozására, valamint arra, hogy konkrét, gyakorlati példákon keresztül mutassam be, hogyan valósul meg a környezettudatosság a vendéglátásban Egerben. A magyarországi helyzet bemutatásakor igyekeztem reális képet adni, figyelembe véve az aktuális környezeti problémákat, valamint a lakosság és a vállalkozások hozzáállását is. A dolgozatom során sok segítséget kaptam különböző területeken. A kérdőíves válaszokat diagramok segítségével mutattam be és azok részletes magyarázatával, amely jól jellemzi a kérdésekre adott válaszokat.

A kutatásom során szerzett adatok alapján, hogy a környezettudatosság témája egyre inkább előtérbe kerül. A lakosság körében végzett kérdőíves felmérésből kiderült, hogy az emberek többsége már tisztában van a környezetvédelem fontosságával, és egyre jobban igénylik a fenntartható vendéglátóhelyeket. A válaszadók hajlandóak többet is fizetni egy olyan helyen, ahol figyelmet fordítanak a fenntarthatóságra. Pozitívumként említhető, hogy több egység már alkalmaz bizonyos környezetbarát intézkedéseket. Ugyanakkor az is látható, hogy a lehetőségek kihasználtsága még nem teljes körű, és sok esetben a pénzügyi korlátok, a tudáshiány, vagy az alacsonyabb vendégigény miatt nem kerül sor fejlesztésekre.

Fontos következtetésként fogalmazhatom meg azt is, hogy a környezettudatos működés nem feltétlenül jelent nagy anyagi ráfordítást vagy bonyolult átalakításokat. Sok esetben már kisebb lépések is pozitív változást eredményezhetnek – például a víztakarékos csapok, a komposztálás bevezetése vagy az ételhulladék csökkentésére való törekvés. Ezek nemcsak a környezetre, hanem a vállalkozás hírnevére és a vendégélményre is kedvező hatással lehetnek.

1. FELHASZNÁLT IRODALOM

Anon., 2017. *Út a fenntarthatóság felé! – Környezetvédelem a vendéglátásban.* [Online]
Available at: <http://kornyezetert.hu/ut-a-fenntarthatosag-fele-kornyezetvedelem-a-vendeglatasban/>

Anon., 2019. *Ismerkedés Egerrel.* [Online].

Anon., 2024. *Magyarország 50 legnépesebb települése, 2024. január 1..* [Online]
Available at: https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0014.html

Anon., 2025. *Magyarország számokban: Hogyan állunk a környezetvédelemhez?.*
[Online]
Available at: <https://zoldhang.hu/2025/04/10/magyarorszag-szamokban-hogyan-allunk-a-kornyezetvedelemhez/>

Anon., dátum nélk. *Eger népessége.* [Online].

Anon., dátum nélk. *Making tourism more sustainable.* hely nélk.:UNEP.

Bíró, M., dátum nélk. *AZ EGRI TÉRSÉG IDEGENFORGALMA.* Issue
<https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7366/1/DM92.pdf>, pp. 131-134.

Botond, M., 2025. *Jelentős változás a környezetvédelmi szankciókban: Milliárdos bírságok jönnek Magyarországon.* [Online]
Available at: <https://farmvilag.hu/2025/04/28/jelentos-valtozas-a-kornyezetvedelmi-szankciokban-milliardos-birsagok-jonnek-magyarorszagon/>

Buzás, G., dátum nélk. *Az Egri vár története - röviden.* [Online]
Available at: <https://egrivar.hu/c/az-egri-var-tortenete-roviden>
[Hozzáférés dátuma: 10 03 2025].

Csapó, T., Lenner, T. & Kovács, G., 2019. *EGER TÖRTÉNETI FÖLDRAJZA ÉS TELEPÜLÉSMORFOLÓGIÁJA.* *Településföldrajzi tanulmányok*, Évf. 8(2), pp. 17-21.

Csathó, Á. & Medgyesi, M., 2024. *Környezeti attitűdök és környezettudatos.* *Társadalmi riport 2024*, pp. 475-494.

DR. Bakos, J., 1962. Az "Egri név". In: *Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve.1962.*
Eger: Acta Academiae Paedagogicae Agriensis, pp. 165-170.

Gonda, T. & Raffay, Z., 2021. Környezettudatosak-e a hazai turisták?. *TURIZMUS*, XXI. évfolyam(2. szám), pp. 4-6.

Jancsovszka, P., 2016. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK. *Tálükológiai Lapok*, pp. 171-181.

Kft, P. R. K.-M. R. F. é. S. N., 2022. Eger Város Klímastratégiája. p. 36.

Kovács, A. D., 2007. A környezettudatosság fogalma és vizsgálatának hazai gyakorlata . In: *ÉLETMINISÉG-LAKÓKÖRNYEZET-REKREÁCIÓ*. Debrecen: ismeretlen szerző, p. 65.

Marton, D., 2021. *Így vezethetsz te is környezettudatos éttermet.* [Online] Available at: <https://vendegeim.hu/blog/tippek-a-kornyeztudatos-ettermhez/>

Önkormányzata, E. M. J. V., 2023. *EGER MEGYEI JOGÚ VÁROS TELEPÜLÉFEJLESZTÉSI TERVE*, Eger: ismeretlen szerző

Plattner, A., 2015. Raktározás a vendéglátásban. 16 03.

Raffay, Z., 2023. NEMZETKÖZI TRENDEK A VENDÉGLÁTÁSBAN, A VENDÉGLÁTÁS JÖVŐJE. *TERINNO*, XVI. évf(II. szám).

Surman, V. & Böcskei, E., 2023. FENNTARTHATÓSÁG A MAGYAR KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALATI SEKTORBAN. *Vezetéstudomány Budapest*, pp. 21-26.

Szebenyi, P., dátum nélk. *Miért fontos a környezetvédelem?*. [Online] Available at: <https://peterszebenyi.com/miert-fontos-a-kornyezetvedelem/>

Sztahó, E., dátum nélk. *Beszélő utcanevek.* [Online] Available at: https://web.archive.org/web/20130728130434/http://beszeloutcanevek.ektf.hu/utcanevek/h/hatvanas_ezred_utca

[Hozzáférés dátuma: 02 04 2025].

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra	Eger madártávlatból.....	24
2. ábra	Eger 1788-ban	27
3. ábra	Eger népessége	29
4. ábra	Az egri vár régen.	34
5. ábra	A kitöltők nem szerinti megoszlása.....	38
6. ábra	A kitöltők korcsoportok szerinti megoszlása	39
7. ábra	A kitöltők lakhely szerinti megoszlása	39
8. ábra	A kitöltők látogatási gyakorisága	40
9. ábra	A kitöltők fontossági megoszlása	40
10. ábra	A kitöltők fenntartható megoldások fontossága	41
11. ábra	A kitöltők költségét illető megoszlás.....	42
12. ábra	A kitöltők étteremválaszti megoszlása.....	42
13. ábra	A kitöltők megfigyelései a fenntarthatóság szempontjából	43
14. ábra	A kitöltők nyitottsága a környezetbarát megoldásokra.....	44
15. ábra	Az étteremtulajdonosok nem szerinti megoszlása.....	46
16. ábra	Kor szerinti megoszlás	46
17. ábra	Év szerinti megoszlás.....	47
18. ábra	Fontos aspektus szerinti megoszlás	48
19. ábra	Vendéglátóhely vonzási megoszlása	49
20. ábra	Környezetbarát megoldások megoszlása	50
21. ábra	Csomagolás szerinti megoszlás	50
22. ábra	Környezetbarát intézkedések szerinti megoszlás	51
23. ábra	Maradék felajánlási megoszlás.....	51
24. ábra	Környezetbarát intézkedések megoszlása.....	52
25. ábra	Akadályok megoszlása.....	53
26. ábra	Támogási lehetőség megoszlás.....	53

MELLÉKLETEK

1. A vendéglátóhelyek felé irányuló kérdőív:

1) Nem

- a) Nő
- b) Férfi

2) Kor

- a) 18-30
- b) 31-40
- c) 41-50
- d) több mint 50

3) A vendéglátó neve:*

Saját válasz

4) Hány éve dolgozik a vendéglátó?

- a) kevesebb mint 5 év
- b) több mint 5 év
- c) több mint 10 év
- d) nemrég nyíltunk

5) Vendégtér befogadóképessége (fő):

*

Saját válasz

6) Mit tart vállalkozása legfontosabb aspektusának (ebben az esetben több választ is bejelölhet)?

- a) vendégszeretet
- b) tisztaság és higiénia
- c) ízletes ételek
- d) speciális szolgáltatások
- e) szórakozás
- f) környezetbarát megvalósítás
- g) modern környezet

h) kialakítás

7) A vendéglátó rendelkezik-e:

- a) terasszal
- b) parkolóval
- c) külön bérelhető szobával
- d) táncparkettel
- e) játszósarokkal
- f) kutyabarát kialakítással
- g) Egyéb:

8) Mely környezetbarát megoldás található meg az étteremben/melyet tervezik bevezetni (cserélni) egy éven belül?

	Megtalálható	Tervezzük	Nem található, de tervezzük
Energiatakarékos izzók			
Teljes körű szelektív hulladékgyűjtés (konyha, vendégtér, iroda, stb...)			
Napkollektor/napelem			
Környezetbarát tisztítószer			
Víztakarékos csapok, wc-k			
Energiatakarékos konyhai berendezések/gépek			

Újrahasznosított papír (iroda, wc, szalvéta, stb...)			
Természetes anyagokból készült termékek			

9) Használ-e az ön étterme környezetbarát csomagolást (elviteles dobozok)?

- a) Igen
- b) Nem
- c) Tervezzük

10) Kérem, igennel-nemmel válaszoljon a következő kérdésekre!

*

	Igen	Nem
Összegyűjti és leadja a használt zsiradékot?		
Szokott szezonális étlapot összeállítani? (Húsvéti, tavaszi, Karácsonyi, stb...)		
Sok fagyasztott alapanyagot használ?		
Sok fagyasztott alapanyagot használ?		
Használ bio alapanyagokat?		

11) Maradék étel felajánlása? Ha nem, mi történik a maradék ételekkel?

- a) Újrahasznosítás
- b) Farmoknak biztosítani
- c) Hajléktalan emberek számára felajánlani
- d) Dolgozóknak
- e) Egyéb:

12) Milyen fenntartható gyakorlatokat lát a konkurens vendéglátóhelyeken, amelyeket Ön is szívesen bevezetne?*

Saját válasz

13) Mennyire érzékeli, hogy a vendégek elvárják a környezetbarát megoldásokat?*

Egyáltalán nem fontos

1

2

3

4

5

Kiemelten fontos

14) Milyen akadályai vannak a környezetbarát megoldások bevezetésének? (Több válasz is lehetséges.)

- a) Magas beruházási költség
- b) Nem áll rendelkezésre megfelelő technológia
- c) Nincs rá igény a vendégek részéről
- d) Nincs elegendő információ a lehetőségekről
- e) Egyéb:

15) Ha lenne lehetősége támogatást kapni környezetbarát fejlesztésekre, milyen területeken használná fel? (Több válasz is megjelölhető)

- a) Energiatakarékos eszközök beszerzése
- b) Fenntartható csomagolásra való áttérés
- c) Szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése
- d) Napelem vagy más zöld energia bevezetése
- e) Helyi alapanyagok beszerzése
- f) Egyéb:

16) Törekednek a környezetterhelésük csökkentésére?

- a) Igen
- b) Nem

2. A vendégek felé irányuló kérdőív:

1) Neme:*

- a) Férfi
- b) Nő

c) Egyéb / Nem kívánok válaszolni

2) Életkora:*

a) 18 év alatt

b) 18-25

c) 26-35

d) 36-49

e) 50+

3) Hol található az Ön állandó lakhelye? (város/falu neve)*

Saját válasz

4) Milyen gyakorisággal látogat egri vendéglátóhelyeket?*

a) heti 1 alkalommal

b) heti több alkalommal

c) havonta több alkalommal

d) nagyon ritkán

e) Egyéb:

5) Mennyire tartja fontosnak, hogy egy vendéglátóhely környezetbarát módon működjön? *

egyáltalán nem fontos

1

2

3

4

5

kiemelten fontos

6) Milyen fenntartható megoldások lennének számára vonzóak egy vendéglátóhelyen?

(több válasz is megjelölhető) *

a) Helyi alapanyagok használata

b) Szelektív hulladékgyűjtés

c) Műanyag csomagolás csökkentése

d) Fenntartható energiaforrások használata

e) Ételmaradékok csökkentése (pl. kisebb adagok, maradék elvitele)

f) Egyéb:

- 7) Ha tudná, hogy egy vendéglátóhely kizárólag helyi termelőktől szerzi be az alapanyagait, ez befolyásolná a választását?
- a) Igen, szívesebben választanám az adott helyet
 - b) Nem befolyásolná a döntésem
 - c) Nem érdekel, honnan szerzik be az alapanyagokat
- 8) Hajlandó lenne-e többet fizetni egy ételért, ha az egy fenntarthatóbb módon készült? *
- a) Igen, akár 10-20%-kal többet
 - b) Igen, de csak minimálisan (5% alatt)
 - c) Nem, az ár fontosabb számomra
- 9) Mi befolyásolja leginkább az étteremválasztását? *

	Egyáltalán nem fontos	Közepesen fontos	Kiemelten fontos
Ár			
Minőség			
Fenntarthatóság			
Kényelem			
Vélemények (pl. Google, Facebook)			

- 10) Mennyire tapasztalja, hogy az egri vendéglátóhelyek figyelnek a fenntarthatóságra?
(1-től 5-ig terjedő skálán)*

Egyáltalán nem figyelnek

1

2

3

4

5

Kiemelten figyelnek

- 11) Mennyire lenne nyitott az alábbi környezetbarát megoldásokra vendéglátóhelyeken?

	Nyitott vagyok	Nem érdekel
Újratölthető pohár- és bögrerendszer bevezetése (pl. betétdíjas rendszer)		
Növényi alapú ételek nagyobb választéka		
Ételmentő akciók (pl. zárás előtt kedvezményesen elvihető ételek)		
Digitális étlapok papíralapú helyett		

12) Ha van ötlete vagy személyes tapasztalata ezen a téren, kérjük, ossza meg velünk!

Saját válasz

РЕЗЮМЕ

Метою моєї дипломної роботи було представлення наявних екологічно сталих рішень у закладах громадського харчування міста Егер, а також виявлення їхніх майбутніх планів у цій сфері. У межах дослідження було підготовлено дві окремі анкети – одну для мешканців Егеру, іншу для представників місцевих закладів громадського харчування. У процесі збору та аналізу відповідей вдалося зробити кілька значущих висновків, які підтвердили важливість екологічної свідомості не лише на індивідуальному, а й на корпоративному та суспільному рівнях.

У дипломній роботі значна увага приділялася точному поясненню ключових понять, розробці теоретичної бази, а також ілюстрації практичних прикладів реалізації екологічної відповідальності у сфері громадського харчування в Егері. Під час аналізу ситуації в Угорщині намагалася сформулювати об'єктивну картину, враховуючи актуальні екологічні проблеми, а також ставлення населення і підприємницького сектору. Отримані результати опитування було представлено за допомогою діаграм і доповнено їхнім детальним тлумаченням, що дало змогу чітко проаналізувати відповіді респондентів.

На основі зібраних даних можна зробити висновок, що тема екологічної свідомості поступово набуває дедалі більшого значення. Опитування серед населення засвідчило, що більшість громадян уже усвідомлює важливість охорони довкілля і демонструє зростаючий попит на екологічно відповідальні заклади. Більше того, значна частина респондентів готова сплачувати вищу ціну за послуги у таких закладах. Позитивним аспектом є те, що певна частина підприємств уже запровадила окремі екологічні заходи. Водночас дослідження показало, що потенціал у цій сфері використовується не повною мірою, що часто зумовлено фінансовими обмеженнями, браком знань або недостатнім попитом з боку клієнтів.

У багатьох випадках вже є значні кроки, як-от встановлення водозберігаючих кранів, впровадження компостування чи зменшення кількості харчових відходів, можуть мати позитивний вплив. Такі заходи не лише сприяють охороні довкілля, але й можуть покращити імідж підприємства та підвищити рівень задоволеності споживачів.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Роль сталого розвитку та екологічної свідомості у функціонуванні закладів ресторанного господарства м. Егер

Автор

Науковий керівник / Експерт

СЕЛЛЕЙ НОЕМІ ФЕДОРІВНА Стефан Молнар Д.

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

1.56%

1.56%

КП 1

1.42%

1.42%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

12707

Кількість слів

104724

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	3
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	5

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4048/3/Barna_Alexandra_Non_verbal_communication_2024.pdf	31 0.24 %
2	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4048/3/Barna_Alexandra_Non_verbal_communication_2024.pdf	28 0.22 %
3	3838 11/24/2023 University of Southern Denmark (SDU backlog)	24 0.19 %

4	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4048/3/Barna_Alexandra_Non_verbal_communication_2024.pdf	15 0.12 %
5	http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/8105/	12 0.09 %
6	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4048/3/Barna_Alexandra_Non_verbal_communication_2024.pdf	11 0.09 %
7	Шандор Жанетт 5/24/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	11 0.09 %
8	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1891/4/lpatij_A_Analiz_vplyvu_pandemii_COVID_19_na_dialnist_HTK_Myhovo_2022.pdf	10 0.08 %
9	Шандор Жанетт 5/24/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	9 0.07 %
10	Молнаї.Й.,КовачА.Б_стаття 1/14/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	8 0.06 %
з домашньої бази даних (0.20 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Шандор Жанетт 5/24/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	25 (3) 0.20 %
з програми обміну базами даних (0.25 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	3838 11/24/2023 University of Southern Denmark (SDU backlog)	24 (1) 0.19 %
2	Молнаї.Й.,КовачА.Б_стаття 1/14/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	8 (1) 0.06 %
з Інтернету (1.11 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4048/3/Barna_Alexandra_Non_verbal_communication_2024.pdf	91 (5) 0.72 %
2	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1891/4/lpatij_A_Analiz_vplyvu_pandemii_COVID_19_na_dialnist_HTK_Myhovo_2022.pdf	31 (5) 0.24 %
3	http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/8105/	12 (1) 0.09 %
4	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1903/4/Pilip_N_K_Kharakterystyka_likuvalno_ozdoro_vchoho_turyzmu_Polianskoi_OTH_2022.pdf	7 (1) 0.06 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

